

ARGUMENTUM

news opinion analysis

**Ukraina, 35 vjet
Pavarësi: Nga 1991
në luftën që po
ndryshon Europën**

- A po afrohen Rusia dhe SHBA-ja përmes Ukrainës dhe Iranit?
- Podgorica përballë Tiranës, kush po kërkon të destabilizojë kë?
- 25 vjet nga Ohri, marrëveshja që i dha Maqedonisë së Veriut të ardhmen

Revista e parë në Shqipëri e dedikuar analizës gjeopolitike

Të dashur lexues dhe ndjekës të Argumentum.al,

Që prej vitit 2022, **Argumentum.al** vjen edhe në formatin e një reviste të përmuajshme, duke krijuar një hapësirë të veçantë për analizën, reflektimin dhe interpretimin e zhvillimeve më të rëndësishme në Shqipëri, rajon dhe botë.

Revista Argumentum synon të shkojë përtej lajmit të ditës, duke analizuar forcat, aktorët dhe dinamikat që formësojnë realitetin politik, diplomatik dhe gjeopolitik. Çdo numër sjell një përzgjedhje artikujsh, analizash dhe opinionesh mbi zhvillimet kryesore kombëtare, rajonale dhe globale.

Përmes kontributit të ekspertëve, analistëve, studiuesve dhe personaliteteve të njohura të politikës

dhe publicistikës shqiptare e ndërkombëtare, **Revista Argumentum** synon të jetë një platformë e besueshme për mendimin analitik dhe debatin mbi çështjet që ndikojnë të tashmen dhe të ardhmen tonë.

Ju ftojme të shfletoni Revistën Argumentum në gjuhën shqipe dhe angleze dhe të ndiqni analizat tona mbi politikën, diplomacinë, sigurinë dhe zhvillimet gjeopolitike që formësojnë botën ku jetojmë.

ARGUMENTUM

Përtej lajmit. Analizojmë forcat që formësojnë botën.

Marjana DODA
Kryeredaktore

Përmbajtja

03 Ukraina, 35 vjet Pavarësi: Nga 1991 në luftën që po ndryshon Europën.

07 A po afrohen Rusia dhe SHBA-ja përmes Ukrainës dhe Iranit?

11 Një akuzë e paprecedentë politike dhe mediatike: Podgorica përballë Tiranës, kush po kërkon të destabilizojë kë?

15 Sezoni i ri politik dhe qytetarët.

17 Dinamika të reja pro-perendimore në Azinë Qendrore.

25 Ferit Hoxha: 25 vjet nga Ohri, marrëveshja që i dha Maqedonisë së Veriut të ardhmen.

28 Rama nis sezonin e ri politik nga Pogradeci: "Besa", "Prania Besnike" dhe

"Pasqyrë Albania" në provën e mandatit të katërt.

31 Bekim Sejdiu, kandidati konsensual për President të Kosovës.

33 Autostrada Shkup-Bllacë nis pas më shumë se 20 vitesh: Kurti dhe Mickoski e cilësojnë projekt strategjik për rajonin.

36 Gazeta malazeze "Vijesti": Serbia dhe Shqipëria akuzohen për "veprimtari hibride" kundër Malit të Zi.

37 Marrëveshja e Mbrojtjes së Mekës: Turqia, Arabia Saudite dhe Pakistani krijojnë një arkitekturë të re të sigurisë rajonale.

40 Ministri i Jashtëm i Sllovakisë: "Kosova dhe Krimea, standarde të dyfishta të së drejtës ndërkombëtare".

43 Council of Albanian Ambassadors Raises Concern Over Serbian Plan to Alter the Ibër River.

45 The Ibar River Should Carry Water, Not Nationalist Politics.

48 The Reconfiguration of Maritime Governance: Structural Hegemonic Decline and the Arctic Pivot.

52 Belgrade, Zelensky and the Consulates! The European Pact takes water! Drone in Leipzig and hybrid war! Why a ceasefire is needed in September

57 The four days that changed history.

61 US Launches Economic Offensive Against Iran, Bessent Warns Countries to Cut Tehran's Lifelines.

Ukraina, 35 vjet Pavarësi: Nga 1991 në luftën që po ndryshon Europën

24 gusht 1991 – 24 gusht 2026

Më 24 gusht 1991, Ukraina miratoi Aktin e Pavarësisë, duke hapur një kapitull të ri në historinë e saj dhe në atë të Europës pas Luftës së Ftohtë. Më 1 dhjetor të po atij viti, populli ukrainas e konfirmoi pavarësinë në referendum me një shumicë dërrmuese. Tridhjetë e pesë vjet më vonë,

24 gushti nuk është vetëm një përvjetor kombëtar. Historia e Ukrainës është bërë pjesë e një debati shumë më të gjerë mbi sovranitetin, kufijtë, sigurinë europiane dhe të drejtën e shteteve për të përcaktuar vetë të ardhmen e tyre.

Në vitin 1991, Ukraina u shfaq si një nga shtetet më të mëdha të

Europës në një kohë kur Bashkimi Sovjetik po shpërbëhej dhe rendi politik i kontinentit po riformatohej. Por pavarësia politike ishte vetëm fillimi. Sfida kryesore ishte ndërtimi i një shteti funksional, të aftë të përcaktonte interesat e veta dhe të përballonte një tranzicion të thellë ekonomik e politik.

Ukraina u shfaq si një nga shtetet më të mëdha të Europës në një kohë kur Bashkimi Sovjetik po shpërbëhej dhe rendi politik i kontinentit po riformatohej. Por pavarësia politike ishte vetëm fillimi. Sfida kryesore ishte ndërtimi i një shteti funksional, të aftë të përcaktonte interesat e veta dhe të përballonte një tranzicion të thellë ekonomik e politik.

Nga pavarësia politike te shteti sovran

Ukraina trashëgoi nga periudha sovjetike një bazë të rëndësishme industriale, burime të konsiderueshme dhe një pozitë strategjike në zemër të Europës Lindore. Por trashëgoi gjithashtu një ekonomi të lidhur me strukturat sovjetike dhe institucione që duhej të transformoheshin. Vitet e para të pavarësisë u sho-

qëruan me krizë ekonomike, inflacion, privatizime të vështira dhe përqendrim të madh të pasurisë në duart e oligarkëve. Në politikën e jashtme, Ukraina duhej të gjente një ekuilibër të vështirë mes marrëdhënieve me Rusinë dhe orientimit drejt Perëndimit.

Një nga çështjet më të rëndësishme të kësaj periudhe ishte arsenalin bërthamor sovjetik i mbetur në territorin ukrainas. Ukraina pranoi të çarmatosej dhe, në vitin 1994, nënshkroi Memorandumin e Budapestit, përmes të cilit Rusia, Shtetet e Bashkuara dhe Mbretëria e Bashkuar riafirmuan respektimin e pavarësisë, sovranitetit dhe kufijve të

Referendumi 1 dhjetorit 1991

Ukrainës. Ngjarjet e mëvonshme do t'i jepnin këtij dokumenti një rëndësi të veçantë në debatin mbi sigurinë europiane.

Protestat masive treguan se shoqëria ukrainase po kërkonte një rol më të madh në përcaktimin e drejtimit politik të vendit. Ato shënuan gjithashtu një moment të rëndësishëm në zhvillimin e shoqërisë civile.

Revolucioni Portokalli në Kiev, nëntor 2004

Revolucioni Portokalli: Shoqëria hyn në skenë

Në vitin 2004, Ukraina përjetoi Revolucionin Portokalli, pas një krize të madhe politike të lidhur me zgjedhjet presidenciale.

Protestat masive treguan se shoqëria ukrainase po kërkonte një rol më të madh në përcaktimin e drejtimit politik të vendit. Ato shënuan gjithashtu një moment të rëndësishëm në zhvillimin e shoqërisë civile. Por problemet e institucioneve, korrupsioni dhe rivalitetet politike vazhduan. Ukraina mbeti e përfshirë në një debat të gjatë mbi marrëdhëniet me Rusinë dhe integrimin europian.

Euromaidani dhe kthesa e vitit 2014

Në fund të vitit 2013, vendimi i presidentit Viktor Janukoviç për të mos nënshkruar Marrëveshjen e Asociimit me Bashkimin Europian shkaktoi protesta masive në Kiev.

Euromaidani u shndërrua në një lëvizje të gjerë politike dhe shoqërore. Pas largimit të Janukoviçit në fillim të vitit 2014, Rusia

aneksoi Krimenë dhe konflikti në Donbas u përshkallëzua.

Ky ishte momenti kur debati mbi orientimin e Ukrainës u shndërrua në një konflikt të drejtpërdrejtë mbi sovranitetin dhe territorin.

Për Europën, ishte një kthesë po aq e rëndësishme. Pas dekadash ku ndryshimi i kufijve me forcë dukej i pamendueshëm, kontinenti u përball sërish me një luftë në territorin e një shteti europian.

Euromaidani në Sheshin e Pavarësisë në Kiev, gjatë protestave të vitit 2014

24 shkurti 2022: Lufta që ndryshoi Europën

Më 24 shkurt 2022, Rusia nisi pushtimin në shkallë të plotë të Ukrainës.

Konflikti u shndërrua në krizën më të rëndë të sigurisë europiane në dekada dhe ndryshoi mënyrën se si shumë vende europiane e shohin mbrojtjen, energjinë, infrastrukturën kritike dhe sigurinë kombëtare.

Pas vitit 1991, Europa kishte in-

vestuar në një model ku ndërvarësia ekonomike, institucionet dhe bashkëpunimi do të reduktonin rrezikun e luftës. Ukraina tregoi se këto mekanizma, sado të rëndësishëm, nuk e eliminojnë rivalitetin strategjik.

Ekonomia nuk mund të zëvendësojë sigurinë, ndërsa rregullat ndërkombëtare kanë nevojë për institucione dhe kapacitete

që t'i mbrojnë ato. Kjo është një nga arsyet pse lufta në Ukrainë ka ndikuar jo vetëm në politikën europiane të sigurisë, por edhe në vetë debatin mbi sovranitetin.

Çfarë po ndryshon në Europë?

Lufta ka rikthyer mbrojtjen në qendër të politikës europiane. Vendet europiane kanë rritur shpenzimet dhe vëmendjen ndaj sigurisë, ndërsa energjia, zinxhirët e furnizimit dhe infrastruktura kritike janë bërë pjesë e planifikimit strategjik.

NATO është zgjeruar me Finlandën dhe Suedinë, ndërsa Bashkimi Europian e ka afruar Ukrainën më shumë me strukturat e veta politike dhe ekonomike. Por a do të dalë Europa nga kjo krizë me një arkitekturë më të fortë sigurie dhe me një kuptim më realist të politikës së fuqisë? Përgjigjja do të ndikojë në mënyrë të drejtpërdrejtë te rendi europian i dekadave të ardhshme.

Shqipëri–Ukrainë: Një kapitull më vete

Marrëdhëniet Shqipëri–Ukrainë kanë marrë një dimension më të

Civilë ukrainas strehohen në metronë e Kharkivit më 24 shkurt 2022, në ditën e parë të pushtimit rus në shkallë të plotë.

Liderët e Europës Juglindore në Samitin Ukrainë–Europa Juglindore, Tiranë, 28 shkurt 2024.

rëndësishëm pas pushtimit në shkallë të plotë të vitit 2022.

Shqipëria ka mbështetur sovranitetin dhe integritetin territorial të Ukrainës dhe ka qenë pjesë e qëndrimit euroatlantik në përgjigje të agresionit rus.

Një hap i rëndësishëm ishte nënshkrimi, më 21 janar 2025 në Davos, i Marrëveshjes për Bashkëpunimin në Siguri dhe Mbështetjen Afatgjatë ndërmjet Shqipërisë dhe Ukrainës. Marrëveshja krijoi një kuadër afatgjatë bashkëpunimi në fushën

e sigurisë dhe mbështetjes për Ukrainën.

Në qershor 2026, Tirana priti gjithashtu takimin ministror Ukrainë–Europa Juglindore, duke e vendosur Shqipërinë në një rol më aktiv në diskutimet mbi Ukrainën dhe sigurinë europiane. Për Tiranën, marrëdhënia me Ukrainën lidhet me një parim të rëndësishëm të politikës së saj të jashtme: mbështetjen e sovranitetit dhe integritetit territorial të shteteve dhe të rendit ndërkombëtar të bazuar në rregulla.

35 vite më pas

Nga tranzicioni i vështirë pas vitit 1991 te lufta e sotme, historia ukrainase tregon se pavarësia nuk është një status që fitohet një herë dhe mbetet i garantuar përgjithmonë. Ajo kërkon institucione të qëndrueshme, kapacitete shtetërore, aleanca dhe mbi të gjitha një shoqëri që nuk heq dorë nga zgjedhja e saj.

Prandaj, 35-vjetori i Ukrainës është më shumë se një përvjetor kombëtar. Është një provë për vetë Europën dhe për parimet mbi të cilat ajo dëshiron të ndërtojë të ardhmen e saj.

Pavarësia nuk është vetëm e drejta për të pasur një flamur, një territor dhe një qeveri. Është aftësia për të vendosur vetë për të ardhmen dhe për të pasur forcën ta mbrosh atë. Në këtë kuptim, historia e Ukrainës nuk është vetëm historia e një shteti. Është një nga provat më të mëdha të Europës së shekullit XXI.

Pavarësia nuk është vetëm e drejta për të pasur një flamur, një territor dhe një qeveri. Është aftësia për të vendosur vetë për të ardhmen dhe për të pasur forcën ta mbrosh atë. Në këtë kuptim, historia e Ukrainës nuk është vetëm historia e një shteti. Është një nga provat më të mëdha të Europës së shekullit XXI.

A po afrohen Rusia dhe SHBA-ja përmes Ukrainës dhe Iranit?

Nga Marjana DODA

Vizita e papritur dhe tejet e pazakontë e drejtorit të CIA-s, John Ratcliffe, në Moskë nuk mund të shihet thjesht si një takim mes dy shërbimeve të inteligjencës. Në një moment kur lufta në Ukrainë vazhdon dhe kriza me Iranin po merr një peshë të re për Uashingtonin, duket se po krijohet një kanal i ri komunikimi mes dy rivalëve strategjikë.

Udhëtimi u mbajt larg vëmendjes publike, ndërsa përmbajtja e bisedimeve mbeti e paqartë. Kreu i shërbimit të jashtëm rus, Sergei Naryshkin, konfirmoi se kishte zhvilluar një takim pune me Ratcliffe dhe e përshkroi atë si një bisedë për çështje që lidhen me

Sipas raportimeve të Wall Street Journal, CBS dhe mediave të tjera amerikane, Ratcliffe i kishte përcjellë Moskës një paralajmërim kundër çdo sulmi ndaj vendeve të NATO-s, në një kohë kur inteligjenca amerikane dyshohet se ka shqyrtuar mundësinë që Rusia të testojë vendosmërinë e Aleancës me veprime të kufizuara, hibride apo kibernetike.

veprimtarinë e dy shërbimeve të inteligjencës.

Por pikërisht mungesa e informacionit zyrtar e bën takimin të

rëndësishëm për t'u lexuar përtej versionit të tij formal.

Sipas raportimeve të Wall Street Journal, CBS dhe mediave të tjera amerikane, Ratcliffe i kishte përcjellë Moskës një paralajmërim kundër çdo sulmi ndaj vendeve të NATO-s, në një kohë kur inteligjenca amerikane dyshohet se ka shqyrtuar mundësinë që Rusia të testojë vendosmërinë e Aleancës me veprime të kufizuara, hibride apo kibernetike. Në disa prej këtyre raportimeve përmenden veçanërisht vendet baltike.

Por kjo nuk është e vetmja çështje që e bën të rëndësishëm takimin. Sipas të njëjtave raporte, Irani dhe çështja e Ngushticës së Hormuzit kanë qenë gjithashtu pjesë e bisedimeve. CBS raportoi se Ratcliffe kishte diskutuar me zyrtarët rusë edhe presionin amer-

ikan ndaj Iranit dhe çështjen e rihapjes së Hormuzit për trafikun detar.

A ishte vizita e shefit të CIA-s në Moskë vetëm një paralajmërim për Rusinë që të mos prekë NATO-n, apo ishte pjesë e një komunikimi shumë më të gjerë, në të cilin Ukraina dhe Irani po fillojnë të shihen si dy anë të së njëjtës ekuacion strategjik?

Përgjigja ende nuk dihet. Por momenti në të cilin ndodhi kjo vizitë nuk mund të shkëputet nga dy krizat që po konsumojnë një pjesë të rëndësishme të vëmendjes strategjike të fuqive të mëdha.

Rusia dhe SHBA-ja vazhdojnë të jenë rivalë strategjikë. Lufta në Ukrainë mbetet pika më e madhe e përplasjes mes tyre. Megjithatë, paradoksi i momentit është se secila prej këtyre dy fuqive ka sot një “dhimbje” strategjike që pala tjetër nuk e përjeton me të njëjtin intensitet.

Për Rusinë, ajo dhimbje është Ukraina. Për SHBA-në, gjithnjë e më shumë, ajo është Irani.

Dhe pikërisht kjo asimetri mund të krijojë hapësirën për një komunikim të ri, madje emergjent.

Ukraina: lufta që nuk po mbyllet

Pas më shumë se katër vitesh lufte, Rusia vazhdon të ketë avantazh gradual në terren, por lufta nuk është kthyer në fitoren e shpejtë që Moska mund të ketë imagjinuar në fillim. Përparimi rus është kryesisht një proces konsumimi dhe jo një thyerje spektakolare e frontit.

Nga ana tjetër, përpjekjet e administratës Trump për të ndërmjetësuar një marrëveshje kanë ngecur përballë dallimeve themelore mes Moskës dhe Kievit. Ukraina ka paraqitur propozime për një zgjidhje, ndërsa Rusia vazhdon të

“

Pavarësia nuk është vetëm e drejta për të pasur një flamur, një territor dhe një qeveri. Është aftësia për të vendosur vetë për të ardhmen dhe për të pasur forcën ta mbrosh atë. Në këtë kuptim, historia e Ukrainës nuk është vetëm historia e një shteti. Është një nga provat më të mëdha të Europës së shekullit XXI.

mbajë kërkesa territoriale që e bëjnë një kompromis të shpejtë jashtëzakonisht të vështirë.

Kështu, ngërçi po zgjatet dhe bashkë me të rritet edhe kostoja e luftës. Në këtë fazë, konflikti nuk përcaktohet më vetëm nga kilometrat e fituar apo të humbur në front, por nga aftësia e secilës palë për të përballuar koston politike, ekonomike dhe ushtarake. Sa më gjatë vazhdon lufta, aq më i madh

bëhet edhe rreziku që ajo të marrë përmasa më të gjera dhe më të rrezikshme.

Pikërisht këtu mund të shpjegohet edhe shqetësimi amerikan për një zgjerim të mundshëm të tensionit ruso-perëndimor.

Nëse raportimet për paralajmërimin e Ratcliffe janë të sakta, Uashingtoni nuk po i thotë Moskës domosdoshmërisht se po përgatitet për një luftë të mad-

Pavarësia nuk është vetëm e drejta për të pasur një flamur, një territor dhe një qeveri. Është aftësia për të vendosur vetë për të ardhmen dhe për të pasur forcën ta mbrosh atë. Në këtë kuptim, historia e Ukrainës nuk është vetëm historia e një shteti. Është një nga provat më të mëdha të Europës së shekullit XXI.

he me të. Përkundrazi, mesazhi mund të jetë më i drejtpërdrejtë; Mos e zgjeroni konfliktin.

Kjo është një vijë e kuqe krejt tjetër nga një kërcënim për luftë.

Por a ka sot Vladimir Putin interes real për të hapur një front të madh strategjik me NATO-n?

Është e vështirë të argumentohet se po.

Rusia është ende e angazhuar në Ukrainë. Një përplasje e drejt-

përdrejtë me NATO-n do të sillte një nivel krejt tjetër rreziku, ekonomik, ushtarak dhe politik. Për Moskën mund të ketë kuptim testimi i kufijve të Aleancës përmes mjeteve hibride, kibernetike apo incidenteve të kontrolluara. Por një luftë e madhe me NATO-n do të ishte diçka krejt tjetër. Edhe Kremlinin i ka hedhur poshtë raportimet amerikane për një plan rus për të sulmuar

NATO-n si “histori frikësuese”, ndërsa Trump e ka përshkruar udhëtimin e Ratcliffe si “semi-rutinë”.

Ndoshta Uashingtoni mund të jetë duke i vendosur Moskës një kufi pikërisht për të shmangur një krizë që as Moska nuk ka domoshmërisht interes ta shkaktojë.

Irani: dhimbja tjetër e Uashingtonit

Në anën tjetër të globit strategjik ndodhet Irani.

Për SHBA-në, konflikti me Iranin nuk është një konflikt periferik. Ai prek Lindjen e Mesme, sigurinë e aleatëve amerikanë, rrugët energjetike, tregtinë ndërkombëtare dhe, mbi të gjitha, Ngushticën e Hormuzit.

Nëse Hormuzi mbetet i bllokuar ose i pasigurt, problemi nuk është më vetëm amerikan. Ai bëhet një problem global.

Dhe këtu Rusia hyn në ekuacion. Moska nuk është palë neutrale në konfliktin me Iranin. Rusia ka marrëdhënie të rëndësishme strategjike me Teheranin dhe, sipas raportimeve amerikane, ka ofruar edhe mbështetje informative për Iranin gjatë konfliktit.

Por Rusia gjithashtu nuk ka interes që konflikti iranian të shndërrohet në një luftë të pakontrollueshme rajonale.

Kjo është pika ku interesat mund të kryqëzohen.

SHBA-ja nuk dëshiron të mbetet e bllokuar në Iran, ndërsa Rusia nuk dëshiron që lufta në Ukrainë të kthehet në një konflikt pa fund. Dy situata krejt të ndryshme, por me një problem të përbashkët, luftërat e gjata konsumojnë fuqinë.

Pse përmes inteligjencës dhe jo diplomacisë?

Kjo është ndoshta një nga pyetjet më interesante që ngre vetë mënyra e zhvillimit të takimit. Nëse Uashingtoni dhe Moska po kërkojnë të kuptojnë nëse ekziston hapësirë për një komunikim të ri, kanali i inteligjencës mund të jetë më i përshtatshëm pikërisht sepse është më pak publik dhe më pak i kushtëzuar nga pozicionet zyrtare.

Diplomacia tradicionale zhvillohet nën dritën e deklaratave publike, protokollit dhe presionit politik. Çdo takim i ministrave të jashtëm, çdo deklaratë dhe çdo hap zyrtar interpretohet menjëherë si sinjal politik.

Inteligjenca funksionon ndryshe. Një takim mes drejtuesve të dy shërbimeve mund të shërbejë për të testuar qëllimet e palës tjetër, për të përcjellë mesazhe të ndjeshme dhe për të diskutuar skenarë që qeveritë nuk janë ende të gatshme t'i bëjnë publike.

Kjo është veçanërisht e rëndësishme kur palët nuk i besojnë njëra-tjetrës.

Në një kanal të tillë mund të përcillen mesazhe pa u shndërruar menjëherë në qëndrime zyrtare. Mund të testohet edhe reagimi i palës tjetër pa u angazhuar publikisht.

Nëse biseda dështon, askush nuk ka bërë një premtim publik. Nëse funksionon, ajo mund të pasohet më vonë nga kanale diplomatike më formale.

Prandaj fakti që komunikimi kalon përmes inteligjencës mund të jetë më shumë sesa një detaj teknik.

Edhe vetë kanali i komunikimit mund të jetë një mesazh.

Kur dy rivalë strategjikë nuk janë ende gati të flasin publikisht, por kanë nevojë të kuptojnë njëri-tjetrin, ata mund të zgjedhin

Për Rusinë, Ukraina është një çështje ekzistenciale e sigurisë dhe e pozitës së saj në Evropë. Për SHBA-në, Ukraina është jashtëzakonisht e rëndësishme, por Uashingtoni duhet të menaxhojë njëkohësisht edhe Iranin, Hormuzin, NATO-n, Lindjen e Mesme dhe rivalitetin me Kinën.

pikërisht kanalet ku zhurma politike është më e vogël.

Kjo nuk do të thotë se çdo takim i tillë çon në një marrëveshje. Por tregon se, edhe në kushtet e mosbesimit, ekziston një kanal ku mund të përcillen sinjale, të maten reagimet dhe të përcaktohen kufijtë e pranueshëm të veprimit.

A mund të ndryshojnë prioritetet amerikane?

Për Rusinë, Ukraina është një çështje ekzistenciale e sigurisë dhe e pozitës së saj në Evropë. Për SHBA-në, Ukraina është jashtëzakonisht e rëndësishme, por Uashingtoni duhet të menaxhojë njëkohësisht edhe Iranin, Hormuzin, NATO-n, Lindjen e Mesme dhe rivalitetin me Kinën. Kjo krijon një problem të madh strategjik. Sa më shumë fronte të hapura, aq më e vështirë bëhet për një fuqi të madhe të përcaktuajë se ku duhet të përqendrojë

energjinë e saj.

Megjithatë nuk mund të themi se Ukraina po bëhet e parëndësishme për SHBA-në, por sigurisht prioritetet mund të ndryshojnë sipas krizës që kërkon vëmendje më të menjëhershme.

Nëse SHBA-ja arrin të ulë tensionin në Ukrainë, ajo fiton hapësirë strategjike për të menaxhuar Iranin dhe Lindjen e Mesme.

Nga ana tjetër, një komunikim me Moskën mund t'i japë Uashingtonit një kanal indirekt për të kuptuar ose ndikuar në një konflikt ku Rusia ka marrëdhënie me Teheranin.

Nuk është miqësi. Është menaxhim i interesave.

A po afrohen “rivalët”?

Rusia dhe SHBA-ja, padiskutim, mbeten dy rivalë strategjikë. Por zhvillimet e fundit mund të tregojnë diçka tjetër: rivaliteti nuk e përjashton komunikimin; në disa momente, pikërisht rivaliteti e bën atë të domosdoshëm.

Ukraina është një interes jetik për Moskën, ndërsa Irani dhe stabiliteti i Lindjes së Mesme janë bërë një problem madhor për Uashingtonin.

Kjo krijon një hapësirë ku secila palë mund të ketë interes të kuptojë kufijtë e veprimit të tjetrës.

Prandaj pyetja për muajt në vijim nuk është nëse Rusia dhe SHBA-ja do të bëhen miq, por nëse do të arrijnë të ndërtojnë një “modus vivendi të ri”, një mënyrë bashkëjetese strategjike dhe pragmatike. Ukraina dhe Irani mund të jenë dy dosje të ndryshme, por ato i vendosin Moskën dhe Uashingtonin përballë të njëjtit realitet. Mbrojtja e interesave të tyre gjeostrategjike mund t'i bëjë, kësaj radhe, të kenë nevojë për njëri-tjetrin.

Një akuzë e paprecedentë politike dhe mediatike: Podgorica përballë Tiranës, kush po kërkon të destabilizojë kë?

Një akuzë e paprecedentë politike dhe mediatike po vendos përballë Podgoricën dhe Tiranën, duke hapur një nga debatet më të ndjeshme të kohëve të fundit mbi sigurinë dhe stabilitetin në Ballkanin Perëndimor.

Në qendër të debatit është një pretendim për “veprimtari të koordinuar hibride” që synon destabilizimin e Malit të Zi, në një moment vendimtar për rrugëtimin e Podgoricës drejt Bashkimit Evropian.

Kryeministri malazez Milojko Spajic deklaroi se autoritetet disponojnë informacione serioze operative të sigurisë për përfshirjen e zyrtarëve nga të paktën dy shtete të rajonit në një përpjekje të mundshme destabilizuese. Ai

Kryeministri malazez Milojko Spajic deklaroi se autoritetet disponojnë informacione serioze operative të sigurisë për përfshirjen e zyrtarëve nga të paktën dy shtete të rajonit në një përpjekje të mundshme destabilizuese. Ai nuk i përmendi publikisht këto shtete.

nuk i përmendi publikisht këto shtete.

Por gazeta malazeze Vijesti, duke iu referuar burimeve të veta,

raportoi se bëhet fjalë për Serbinë dhe Shqipërinë.

Pikërisht këtu nis një çështje që shkon përtej politikës së brendshme malazeze. Përfshirja e Shqipërisë, qoftë edhe përmes burimeve të cituara nga një media, e zhvendos debatin në një terren më të ndjeshëm. Marrëdhëniet mes dy vendeve fqinje, aleanca e tyre në NATO dhe perspektiva e përbashkët evropiane po çënohen.

Podgorica zyrtare: “Akuzat janë shumë, shumë serioze”

Presidenti i Malit të Zi, Jakov Milatović, reagoi më 28 gusht duke kërkuar që deklaratat e kryeministrit të mos mbeten në nivelin e një debati politik.

Milatović i cilësoi akuzat e Spajic

si “shumë, shumë serioze” dhe kërkoi që ato të verifikohen institucionalisht. Sipas tij, publiku duhet të dijë se cilët zyrtarë të lartë të shtetit dyshohet se janë të përfshirë në aktivitete që mund të destabilizojnë Malin e Zi.

“Duhet të kemi një pamje të plotë”, tha presidenti, duke kërkuar që institucionet e sigurisë të japin përgjigje të qarta mbi informacionin që disponojnë dhe mbi veprimet që kanë ndërmarë. Milatović ka njoftuar gjithashtu se më 31 gusht do të thërrasë një mbledhje urgjente të Këshillit të Mbrojtjes dhe Sigurisë, ku pritet të shqyrtohen pretendimet për veprimtari hibride dhe reagimi i strukturave të sigurisë.

Ky zhvillim e zhvendos çështjen nga deklaratat politike drejt përgjegjësisë institucionale.

Nëse një kryeministër flet për një

operacion destabilizues të lidhur me aktorë të huaj, pyetja e parë që duhet t’i përgjigjen institucionet nuk është vetëm kush, por edhe çfarë provash ekzistojnë.

Nëse ka një operacion të koordinuar, ai duhet të dokumentohet. Nëse ka zyrtarë të përfshirë, ata duhet të identifikohen. Dhe nëse informacioni është i tillë që nuk mund të bëhet publik për arsye sigurie, institucionet duhet të jenë në gjendje ta verifikojnë dhe ta trajtojnë atë përmes mekanizmave shtetërorë.

Tirana zyrtare: Shqipëria nuk është pjesë e asnjë skenari destabilizues

Tirana zyrtare ka reaguar ndaj deklaratës së Spajic dhe raportimit të Vijesti që përmend Shqipërinë dhe Serbinë.

Ministri për Evropën dhe Punët e

Jashtme, Ferit Hoxha, theksoi se nuk ka asnjë akuzë të formuluar zyrtarisht ndaj Shqipërisë, duke mohuar çdo përfshirje të Tiranës në një skenar destabilizues.

“Shqipëria as nuk është dhe as nuk mund të jetë pjesë e ndonjë skenari destabilizues, as në Malin e Zi, një vend fqinj, mik, partner dhe aleat në NATO, me të cilin ndajmë të njëjtin projekt të anëtarësimit në BE, dhe as askund tjetër”, deklaroi Hoxha.

Sipas ministrit, Tirana i ndjek me vëmendje raportimet dhe interpretimet që kanë pasuar deklaratën e Spajic, por ato duhet të trajtohen me rezervën e nevojshme, veçanërisht kur përmbajnë interpretime të ndryshme ose kontradiktore.

Hoxha nënvizoi se Shqipëria ndjek një politikë të kundërt me destabilizimin, duke investuar në bashkëpunimin, stabilitetin dhe zhvillimin e rajonit.

Ai bëri të ditur gjithashtu se Shqipëria vijon kontaktet me autoritetet malazeze në të gjitha nivelet dhe se për këtë çështje ka komunikuar me zëvendëskryeministrin dhe ministrin e Jashtëm malazet, Ibrahimović, si dhe me zëvendëskryeministrin Nik Gjellohaj.

Sipas Hoxhës, hamendësimet, interpretimet mediatike apo debatet e brendshme politike nuk duhet të prodhojnë artificialisht probleme mes Shqipërisë dhe Malit të Zi.

Shqipëria dhe Mali i Zi:

Ku është interesi strategjik?

Në informacionin e bërë publik deri tani, një motiv i tillë nuk është evident.

Përkundrazi, Shqipëria ka një in-

teres të drejtpërdrejtë që Mali i Zi të jetë një shtet i qëndrueshëm, demokratik, funksional dhe i orientuar drejt Bashkimit Evropian. Dy vendet janë fqinjë, anëtarë të NATO-s dhe pjesë e të njëjtit proces strategjik të integrimit evropian. Mali i Zi është më përpara në këtë proces, ndërsa Shqipëria ka përsheptuar gjithashtu negocia-

tat e saj me BE-në.

Kjo diferencë në ritmin e integrimit nuk i vendos Tiranën dhe Podgoricën në konkurrencë strategjike. Përkundrazi, avancimi i njërit krijon një mjedis më të favorshëm për avancimin e tjetrit dhe për vetë perspektivën evropiane të Ballkanit Perëndimor.

Dy vendet janë fqinjë, anëtarë të NATO-s dhe pjesë e të njëjtit proces strategjik të integrimit evropian. Mali i Zi është më përpara në këtë proces, ndërsa Shqipëria ka përsheptuar gjithashtu negocia-tat e saj me BE-në. Kjo diferencë në ritmin e integrimit nuk i vendos Tiranën dhe Podgoricën në konkurrencë strategjike. Përkundrazi, avancimi i njërit krijon një mjedis më të favorshëm për avancimin e tjetrit dhe për vetë perspektivën evropiane të Ballkanit Perëndimor.

Një Mali i Zi i qëndrueshëm dhe i orientuar drejt BE-së është në interesin e Shqipërisë.

Kjo merr një rëndësi të veçantë edhe për shkak të komunitetit shqiptar në Malin e Zi.

Shqiptarët janë pjesë e rëndësishme e jetës politike, shoqërore dhe institucionale të vendit. Ata përbëjnë një faktor autokton dhe historik dhe kanë qenë pjesë e proceseve të shtetndërtimit dhe konsolidimit demokratik të Malit të Zi.

Për Shqipërinë, interesi strategjik nuk është që ky komunitet të shndërrohet në instrument ndërhyrjeje nga jashtë. Përkundrazi, interesi është që shqiptarët e Malit të Zi të jenë qytetarë të integruar, të përfaqësuar dhe aktivë në institucionet e shtetit malazez.

Një komunitet shqiptar i integruar në një Mali të Zi të fortë, demokratik dhe evropian është faktor stabiliteti, jo destabilizimi.

Kur akuza për “luftë hibride” mund të prodhojë vetë destabilizim

Po jetojmë në kohë të turbullta dhe asnjë skenar nuk mund të përjashtohet paraprakisht. Pikërisht për këtë arsye, nëse ekziston vërtet një operacion hibrid kundër Malit të Zi, ai duhet të identifikohet, dokumentohet dhe neutralizohet nga institucionet kompetente.

Por nëse shtetet fqinje përfshihen në këtë narrativë pa prova të bëra publike, ekziston rreziku që vetë debati të prodhojë efektin destabilizues që pretendon se po lufton. Një konflikt politik dhe mediatik mes Tiranës dhe Podgoricës do të ishte veçanërisht i dëmshëm.

Dy vende anëtare të NATO-s,

dy vende në rrugën e integritit evropian dhe dy fqinjë të drejtpërdrejtë nuk kanë interes ta ndërtojnë marrëdhënien e tyre mbi dyshime dhe akuza të pakonfirmuara.

Siguria kombëtare nuk mund të mbështetet vetëm mbi deklarata politike, rrjedhje informacioni apo burime anonime. Nëse informacioni nuk mund të bëhet publik për arsye të sigurisë kombëtare, atëherë verifikimi duhet të ndodhë brenda institucioneve përgjegjëse dhe jo të zëvendësohet nga lufta e deklaratave në media.

Kush përfiton nga një përplasje Tiranë-Podgoricë?

Kush do të përfitonte nëse Shqipëria dhe Mali i Zi do të hynin në një spirale të re mosbesimi? Kush do të përfitonte nëse shqiptarët dhe malazezët do të fillonin ta shihnin njëri-tjetrin si kundërshtarë strategjikë?

Dhe, mbi të gjitha, kush do të përfitonte nëse një konflikt i tillë do të dobësonte bashkëpunimin e dy vendeve në NATO dhe do të krijonte pengesa të reja në rrugën

evropiane të rajonit?

Këto pyetje nuk duhet të çojnë automatikisht në përfundimin se pas kësaj historie qëndron një shtet i caktuar.

Do të ishte e papërgjegjshme të shpallej Serbia, Rusia apo ndonjë aktor tjetër si përgjegjës pa prova. Por do të ishte po aq e papërgjegjshme të mos merrej parasysh mundësia që një përplasje ndërmjet dy vendeve fqinje dhe aleate mund t'u shërbejë interesave që nuk dëshirojnë një Ballkan më të qëndrueshëm dhe më të integru-

ar në strukturat euroatlantike.

“Retë e zeza” mbi Ballkan

Rasti malazez nuk duhet parë i izoluar nga zhvillimet më të gjera në rajon.

Ballkani Perëndimor mbetet një hapësirë ku interesat gjeopolitike ndërthuren, ku procesi i integritit evropian përplaset me ndikime të ndryshme politike dhe ku tensionet e vjetra mund të aktivizohen shpejt përmes informacionit, identitetit dhe polarizimit. Shqipëria dhe Mali i Zi nuk janë thjesht dy vende që ndajnë një kufi. Ato janë pjesë e së njëjtës arkitekturë euroatlantike dhe kanë interesa të përbashkëta në stabilitetin e rajonit.

Ndaj stabiliteti i Malit të Zi nuk është vetëm interes i Podgoricës. Është edhe interes i Tiranës, i shqiptarëve që jetojnë në Mal të Zi dhe, në një kuptim më të gjerë, i vetë projektit të stabilitetit dhe integritit evropian të Ballkanit Perëndimor. Prandaj, kjo përplasje duhet marrë seriozisht dhe menaxhuar me maturi. Sepse pikërisht këtu qëndron logjika e luftës hibride: të përçajë për të dobësuar, sipas parimit të vjetër “përça dhe sundo”.

Ballkani Perëndimor mbetet një hapësirë ku interesat gjeopolitike ndërthuren, ku procesi i integritit evropian përplaset me ndikime të ndryshme politike dhe ku tensionet e vjetra mund të aktivizohen shpejt përmes informacionit, identitetit dhe polarizimit.

SEZONI I RI POLITIK DHE QYTETARËT

Shtatori përkon me fillimin e sezonit të ri politik. Parlamenti rihap dyert, qeveria rikthehet në detyrë me angazhim të plotë dhe partitë politike rindezin përpjekjet e tyre për të fituar më shumë besim nga publiku. Për rrjedhojë, edhe televizionet mbushen sërish me debate të zhurmshme.

NGA NERTIL JOLE

Shqipëria ka shumëçka për të ecur përpara. Ka qytetarët e saj, diellin, detin, historinë e mbi të gjitha, një rini të talentuar që mendon europianisht, që është e lidhur me botën dhe që ka potencialin për të sjellë ide, energji dhe zhvillim.

Në thelbin e vet politika është aspirata, vizion dhe marrëdhënie. Për një mazhorancë, dy të parat marrin trajtën e zbatimit të një programi qeverisës.

Kur gjykojmë apo analizojmë politikën, qeverisja ka pjesën e luanit në detyrimet dhe përgjegjësitë që vetë sistemi prodhon dhe kërkon prej saj. Ndërkohë, nuk mbeten jashtë vëmendjes së shoqërisë, vizione që nuk janë ende në zbatim, apo ato që vijnë si oponencë ndaj qeverisjes.

Kjo bashkëjetesë idesh dhe mbajtja gjallë dhe e pandërprerë e marrëdhënies së qeverisjes me shoqërinë apo grupe të caktuara brenda saj, shëndoshin dhe modernizojnë vetë politikën. Kështu përmirësohet edhe produkti i pritshëm, që është rritja e cilësisë së jetës së qytetarëve.

Shtatori përkon me fillimin e sezonit të ri politik. Parlamenti rihap dyert, qeveria rikthehet në detyrë me angazhim të plotë dhe partitë politike rindezin përpjekjet e tyre për të fituar më shumë besim nga publiku. Për rrjedhojë, edhe televizio-

net mbushen sërish me debate të zhurmshme. Politika duket sikur i ngjan një ndeshjeje futboll. Qytetarët në “tribunë” dhe politikanët në “fushë”.

Mendoj se sezoni i ri politik, në rrethanat e reja social-politike dhe në stadin e paraaderimit në BE ku ndodhet vendi, duhet ta ndryshojë këtë raport. Shqipëria e sotme nuk është më ajo e disa viteve më parë dhe as qytetarët nuk janë më të njëjtë. Ata janë më të informuar, më kërkues e më të vetëdijshëm për atë që duan dhe presin nga

politika e shteti.

Rreziku i këtij sezoni të ri politik nuk është përplasia politike mes palëve dhe as mjedisi i polarizuar. Me këtë shqiptarët janë mësuar dhe në një farë mënyre janë imunizuar.

Rreziku është lodhja qytetare.

Kur qytetarët lodhen, ata shkëputen nga politika. Dhe kur ata shkëputen, politika kthehet në një teatër pa publik.

Ka një mundësi reale që ky sezon të mundësojë ndryshime cilësore. Nëse qytetarët ndihen të lodhur për arsye legjitime, ata përsëri mund të mbeten të prirur të besojnë te politika, nëse iu jepen arsye të drejta dhe konkrete për të besuar. Shqipëria ka shumëçka për të ecur përpara. Ka qytetarët e saj, diellin, detin, historinë e mbi të gjitha, një rini të talentuar që mendon europianisht, që është e lidhur me botën dhe që ka potencialin për të sjellë ide, energji dhe zhvillim. Kemi shumë arsye për të qenë realistë me rezultatet e arritura, por kemi edhe arsye për të qenë optimistë.

Pavarësisht lodhjes, zhgënjimeve apo skepticismit, dëshira për një Shqipëri më të mirë mbetet aty. Dhe kjo dëshirë nuk është vetëm përgjegjësi e politikës. Është përgjegjësi e të gjithëve.

Çfarë mund të bëjmë ne bashkë, të gjithë, për vendin dhe për mirëqenien tonë, është ndoshta arsyeja më e bukur për të qenë optimistë.

Kur qytetarët lodhen, ata shkëputen nga politika. Dhe kur ata shkëputen, politika kthehet në një teatër pa publik. Ka një mundësi reale që ky sezon të mundësojë ndryshime cilësore. Nëse qytetarët ndihen të lodhur për arsye legjitime, ata përsëri mund të mbeten të prirur të besojnë te politika, nëse iu jepen arsye të drejta dhe konkrete për të besuar.

NGA DR. JORGJI KOTE

Mjeshtër i Madh në Diplomaci

Dinamika të reja pro-perendimore në Azinë Qëndrore

Kjo javë shënoi dy ngjarje të rëndësishme, jehona e të cilave shkon përtej rajonit të Kaukazit dhe Azisë Qëndrore. Më 23 Gusht, në Kazakistan u organizuan zgjedhjet e parakohshme parlamentare. Ato u zhvilluan në vijim të referendimit kushtetues të datës 15 Mars 2026, në të cilin krahas të tjerash u vendos që Kurultai, siç njihet Parlamenti të ketë një dhomë. Këto zgjedhje, te të cilat do të ndalemi gjatë shkrimit i fitoi Partia qeveritare 'Adilet' me diferencë të madhe nga 4 – 5 partitë e tjera. Ndërsa më 25 Gusht, lajmi i ditës në Europë ishte njoftimi i Kryeministrit të Armenisë, Nikol Panyishan se së shpejti, Armenia do të dorëzojë kërkesën zyrtare për anëtarësimin në Bashkimin European. Edhe pse Presidenti Putin, i shqetësuar nga kjo lëvizje e re pro-perendimore në Kaukaz rikujtoi nevojën e referendimit përkatës, Kryeministri armen pohoi se fillimisht do të dërgohet kërkesa në Bruksel dhe në vijim do të zhvillohet edhe referendumi në fjalë. Liderët e BE-së, duke filluar nga Presidentja e Komisionit, Ursula von der Leyen e përshëndetën vendimin armen dhe u zotuan për një bashkëpunim të frytshëm për realizimin e këtij

Padyshim që shkaku dhe faktori kryesor i këtyre lëvizjeve me dinamika të reja cilësore në marrëdhëniet politike, ekonomike dhe diplomatike në ish republikat sovjetike në Azinë Qëndrore dhe sidomos në gërryerjen e besueshmërisë të aleati i tyre Rusia është agresioni i saj kundër Ukrainës.

objektivi strategjik.

Kësisoj, Ukrainës, Moldavisë dhe Gjeorgjisë tani i shtohet edhe Armenia në grupin e vendeve që aspirojnë integrimin e plotë europian, krahas 6 shteteve të Ballkanit Perendimor, natyrisht

një sfidë e re për ato vende dhe sidomos për BE-në.

Vështrim panoramik

Këto janë dy ngjarjet dhe lajmet më të reja nga Azia Qëndrore, por gjatë këtyre viteve të fundit ato janë paraprirë nga zhvillime të tjera intriguese dhe integruese; dëshmi të një ndryshimi dhe kthesë të madhe historike në këtë rajon kyç të gjeopolitikës europiane, të pasur me gaz, naftë dhe pasuri të tjera nëntokësore, lidhur me raportet me aleatët e tyre tradicionalë, Rusinë & Kinën por edhe me SHBA-të, BE-në, Japoninë, Kanadanë, Indinë, Pakistanin dhe vende të tjera.

Padyshim që shkaku dhe faktori kryesor i këtyre lëvizjeve me dinamika të reja cilësore në marrëdhëniet politike, ekonomike dhe diplomatike në ish republikat sovjetike në Azinë Qën-

drore dhe sidomos në gërryerjen e besueshmërisë të aleati i tyre Rusia është agresioni i saj kundër Ukrainës. Rusia që deri disa vite më parë ishte kombi më i madh udhëheqës në atë rajon dhe më gjerë tani prej tyre po shihet dhe trajtohet më shumë si rrezik se sa partner. Në këto kushte, vende si Moldavia kanë shtuar përpjekjet dhe demarshet diplomatike për anëtarësimin në BE; ndërsa të tjerat po kërkojnë dhe argumente dhe mënyra për një diversifikim të politikave dhe qëndrimeve të tyre në favor të Perëndimit dhe dora dorës për një distancim të butë gjeopolitik ndaj Rusisë; kjo po shoqërohet edhe me ridimensionimin në përgjithësi të qëndrimeve të tyre ndaj fuqive të mëdha si edhe blloqeve ushtarake në rajon dhe më gjerë.

Për pasojë, me përjashtim të bashkëpunimit ekonomiko-tregtar që nuk e kanë prekur për shkaqe specifike objektive, këto vende po i ndryshojnë rrënjësisht qëndrimet e tyre ndaj Rusisë, vetëm e vetëm që të mos krijojnë shkaqe, precedentë dhe rreziqe për mbrojtjen dhe sigurinë e tyre.

Ndërkohë, pa prishur marrëveshjet e shumta që kanë me Rusinë në shumë fusha, ato po bëjnë një rishpërndarje të komponentëve të varësisë së tyre, me qëllim që të sigurojnë sovranitetin e tyre. Në këtë kuadër, disa vende në këtë rajon po i kushtojnë përparësi garantimit të sigurisë së tyre nga Rusia, modernizimit të infrastrukturës nëpërmjet Kinës, investimeve të BE-së, mbrojtjes nga Turqia dhe teknologjisë nga SHBA-të.

Në fakt, Rusia e dobësuar për shkak të luftës në Ukrainë, me një

Qysh nga vera e vitit 2022 Moldavia është vend kandidat për në BE; në Qershor 2024 ajo çeli edhe negociatat e anëtarësimit me të. Në Tetor 2024, në Referendumin lidhur me këtë anëtarësim, forcat pro-europiane, edhe pse me diferencë të ngushtë fituan mbi ato pro-ruse. Ja pse tani Rusia edhe për Moldavinë shihet si rrezik dhe jo më si partner.

imazh të rënë, me varësi të madhe nga Kina dhe tanimë pa investime perendimore është bërë një partnere shumë më pak tërheqëse se para 10 viteve për vendet në Kaukaz.

Nisur nga interesi që ato paraqesin në një rajon të tillë jetik me bashkësi dhe përplasje të mëdha interesash gjeostrategjike, më poshtë po ndalemi te zhvillimet kryesore në marrëdhëniet me Rusinë të pesë vendeve në Azinë

Qëndrore – Moldavi, Azerbaixhan, Armeni, Kazakistan dhe Uzbekistan.

MOLDAVIA

Pas Ukrainës, Moldavia përfaqëson shembullin më të mirë që vazhdon me konsekuencë kursin e saj të vendosur pro-europian. Qysh nga vera e vitit 2022 Moldavia është vend kandidat për në BE; në Qershor 2024 ajo çeli edhe negociatat e anëtarësimit me të.

Ukrainën por edhe për destabilizimin e BE-së dhe të NATO-s. Ndaj, krahas masave dhe meazheve të tjera mbështetëse, në shenjë solidariteti me Moldavinë, më 1 Qershor 2023 aty u bë edhe takimi demonstrativ i Komunitetit Politik European me praninë e 47 kryetarëve të Shtetit/Qeverive; ky ishte takimi i tij i dytë pas Samitit inaugural në Pragë 2022.

ARMENIA

Ndikimi dhe ndërhyrjet e ndryshme ruse po bien ndjeshëm edhe në Armeni. Partia “Kontrata Civile” e Kryeministrit Nikol Pashinyan fitoi shumicën ose 56,7 për qind të votave në zgjedhjet parlamentare të datës 7 Qershor 2026, edhe pse Putini dhe Moska kishin punuar shumë në mbështetje të kundërshtarit të tij, Partisë pro-ruse « Armenia e fortë » e cila fitoi vetëm 17,5 për qind të votave. Megjithë retorikën miqësore të Pashinyanit me Putinin, për të dhe shumicën e armenëve është bërë krejtësisht e qartë se tani as atanuk mund të mbështeten më te Rusia!

Zhënjimi i madh armen lidhet veçanërisht me mungesën e ndihmës dhe mbështetjes ruse në luftën e Dytë 44 ditore të Karabakut (27 Shtator – 10 Nëntor 2020) ku Azerbajxhani më në fund arriti ta rimarrë atë rajon tejet problematik.

Në këto kushte, siç u përmend qysh në fillim të shkrimit, Kryeministri Pashinyan ka vendosur ta çojë vendin drejt BE-së dhe për këtë qëllim do të organizojë edhe një referendum, ku do të shtohet edhe amendamenti se Armenia heq dorë nga çdo rivendikim territorial. Kjo do t'i çelte rrugën

Partia “Kontrata Civile” e Kryeministrit Nikol Pashinyan fitoi shumicën ose 56,7 për qind të votave në zgjedhjet parlamentare të datës 7 Qershor 2026, edhe pse Putini dhe Moska kishin punuar shumë në mbështetje të kundërshtarit të tij, Partisë pro-ruse « Armenia e fortë » e cila fitoi vetëm 17,5 për qind të votave.

Në Tetor 2024, në Referendumin lidhur me këtë anëtarësim, forcat pro-europiane, edhe pse me diferencë të ngushtë fituan mbi ato pro-ruse. Ja pse tani Rusia edhe për Moldavinë shihet si rrezik dhe jo më si partner.

Në vijim, “Partia për Veprim dhe Solidaritet” e Presidentes Maia Sandu fitoi bindshëm në zgjedhjet parlamentare në shtator 2025, megjithë ndërhyrjet e shumta ruse në ato zgjedhje dhe

shumën prej 100 Milion Euro të shpenzuar për propagandën e saj. Megjithatë, sipas disa burimeve të medias amerikane dhe kryesisht të New York Times, Presidenti Putin nuk heq dorë dhe aq lehtë nga synimet e tij. Sipas shumë ekspertëve, mbas Ukrainës, e dyta në “menunë” e sulmeve ushtarake ruse mund të jetë pikërisht Moldavia. Moska do ta bëjë këtë si trysni mbi Perëndimin, që ai të tërheqë mbështetjen për

nënshkrimit dhe hyrjes në fuqi të Marrëveshjes së Paqes, të sigluar me Azerbajxhanin që përmendet më poshtë. Ndërkohë, në kuadrin e shtimit të marrëdhënieve me BE-në, si bllok dhe veç e veç, në fushën e sigurisë, Armenia po kërkon fusha bashkëpunimi me Francën, e cila gjatë vitit në vazhdim është bërë aleate e saj strategjike me Armeninë. Një partner tjetër i rëndësishëm është India, e cila siguron furnizimin e Armenisë me pajisjet më të rëndësishme të armatimit.

Gjithsesi, ndarja gjeopolitike nga Rusia nuk është edhe aq e thjeshtë dhe e prerë si me thikë as për Armeninë; dhe kjo jo vetëm në fushën delikate dhe të brishtë të sigurisë, por sidomos në ato të ekonomisë dhe tregtisë. Një pjesë e madhe e eksporteve armene është e destinuar për Rusinë. Gjithashtu koncernet shtetërore ruse kontrollojnë hekurudhat armene dhe një pjesë të infrastrukturës energjitike.

AZERBAJXHANI

Rimarrja e Nagorni Karabakut u bë edhe për Bakunë shkak thelbësor për distancim nga Rusia. Moska e mbajti për dekada të tëra atë rajon si “konflikt të ngrirë” duke armatosur të dyja palët.

Megjithë tensionet në politikën e jashtme me Rusinë, Bakuja nuk mund të distancohet tërësisht nga Moska. Gjithsesi, nisur edhe nga strategjia e tanishme e diversifikimit të politikës së saj të jashtme, aktualisht Rusia është thjesht një ndër shumë partnerët azerë.

Më tej, Azerbajxhani po i kompenson marrëdhëniet me Rusinë me vende të tjera nga rajoni, Europa dhe bota. Për rrjed-

hojë, partneri më i rëndësishëm i Azerbajxhanit është Turqia, e cila e ndihmoi shumë edhe në Luftën e Karabakut. Një partner tjetër i rëndësishëm për livrimin e armëve krahas Izraelit është Pakistani. Edhe Kina është partner strategjik i Azerbajxhanit, sidomos në fushën e energjisë së ripërtëritshme.

Por, pavarësisht nga sa sipër, Azerbajxhani bën përpjekje maksimale me qëllim që t'i ketë krahët e

sigurta edhe me Rusinë. Edhe pse marrëdhëniet e tyre janë ftohur ndjeshëm pas rrëzimit nga mbrojtja kundërajrore ruse në territoret e kësaj të fundit të një avioni azer në dhjetor 2024, bombardimit tri herë të ambasadës së saj në Kiev gjatë vitit 2025 dhe incidenteve me shtetas azerë në Rusi. Megjithatë, diplomacia azere tregohet e matur, me distancim por jo armiqësim, duke shtuar kontrollet sidomos mbi fuqinë e butë ruse

Rimarrja e Nagorni Karabakut u bë edhe për Bakunë shkak thelbësor për distancim nga Rusia. Moska e mbajti për dekada të tëra atë rajon si “konflikt të ngrirë” duke armatosur të dyja palët. Megjithë tensionet në politikën e jashtme me Rusinë, Bakuja nuk mund të distancohet tërësisht nga Moska.

dhe duke mbajtur hapur në çdo rast kanalet e komunikimit. Këto janë qëndrime të drejta sepse vërtet që pas agresionit në Ukrainë, Rusia nuk i ka kapacitetet për një fushatë ushtarake në Kaukaz, por prapë ajo nuk është se ka hequr dorë nga ambiciet ekspansioniste në atë rajon.

Rreziku tjetër nga Rusia është bashkëpunimi i saj me Iranin për të penguar procesin e paqes në rajon; duke filluar nga kundër-

shtimi i ndërtimit të Korridorit të Paqes Trump me SHBA-të dhe me provokime politike dhe ushtarake në rajon.

Padyshim që ngjarja më madhore për Bakunë ishte ngritja në nivel strategjik e marrëdhënieve me SHBA-të pas takimit të Presidentit Ilham Aliyev me Presidentin Trump në Uashington më 7 Gusht 2025. Kjo u bë e mundur falë nënshkrimit të « Memorandumit i Mirëkuptimit për krijimin

e Grupit të Punës për “Kartën e Partneritetit Strategjik” më 8 Gusht. Një arritje e shënuar kjo, mbasi në realitetet e reja gjeopolitike të krijuara në Kaukazin e Jugut, Azerbajxhani u konfirmua si partner i ngushtë i SHBA-ve, një garanci e qartë sigurie kjo edhe nga rreziku rus.

Me rëndësi të veçantë për Azerbajxhanin dhe marrëdhëniet me SHBA-të ishte nënshkrimi më 7 Gusht nga Presidenti Trump i pezullimit të « Aktit të Mbështetjes së Lirisë » dhe sidomos “Seksionit 907” i miratuar nga Kongresi Amerikan në vitin 1992. Ai ndalonte ndihmat për Azerbajxhanin, për shkak gjoja të bllokadës së tij ndaj Armenisë. Për pasojë, Azerbajxhani ishte shteti i vetëm post-sovjetik që nuk merrte ndihma të drejtpërdrejta nga SHBA-të për lehtësimin e procesit të stabilizimit politik dhe ekonomik pas shpalljes së pavarësisë së tij.

Tani shpresohet shumë që politika amerikane ta shfuqizojë atë akt, sepse nuk është më efektiv dhe nuk i përshtatet realiteteve të reja.

Nisur nga sa sipër, por jo vetëm, bashkohem me shumë politologë dhe ekspertë të mirënjohur vendas dhe ndërkombëtarë se me diplomacinë e tij pa bujë por plot bukë, Azerbajxhani është konfirmuar si Fuqi e Mesme efektive, me ndikim dhe jehonë rajonale dhe më gjerë. Ajo po jep një shembull pozitiv të kapërcimit të situatave nga më të vështirat; me mendim diplomatik, me durim strategjik, me mirëkuptim dhe tolerancë, në bashkëpunim të ngushtë me aktorë dhe faktorë madhorë gjeopolitikë, sidomos me SHBA-të, BE-në dhe zbatimin konsekuent të fqinjësisë së mirë.

Me rëndësi të veçantë për Azerbajxhanin dhe marrëdhëniet me SHBA-të ishte nënshkrimi më 7 Gusht nga Presidenti Trump i pezullimit të « Aktit të Mbështetjes së Lirisë » dhe sidomos “Seksionit 907” i miratuar nga Kongresi Amerikan në vitin 1992. Ai ndalonte ndihmat për Azerbajxhanin, për shkak gjoja të bllokadës së tij ndaj Armenisë.

PAQJA ARMENI – AZERBAJXHAN

Këtu vlen të theksohet afrimi i madh këto dy vitet e fundit midis Azerbajxhanit dhe Armenisë në të gjitha fushat jetike dhe e prekshme edhe për njeriun e thjeshtë, duke filluar nga masat për krijimin e besimit. Kjo po bëhet me ndërmjetësimin e SHBA-ve, si rrjedhojë e predispozicionit të qeverive të këtyre dy vendeve për partneritet strategjik me SHBA-të.

Fillimi i një epoke të re të paqes së qëndrueshme midis tyre u zyrtarizua më 8 Gusht 2025 në Shtëpinë e Bardhë, në përfundim të Takimit mes Presidentit Trump, Presidentit Aliyev dhe Kryeministrit Pashinyan me siglimin e « Deklarata e Përbashkët mbi Procesin e Paqes midis Azerbajxhanit dhe Armenisë». Gjithsesi, garantimi i një paqeje të qëndrueshme midis tyre varet nga ndryshimi kushtetues në Armeni, që ajo të mos rivendikojë më territore si Nagorno Karabaku, të cilën e përmendëm kur shkruam për Armeninë.

Në vijim, për Azerbajxhanin dhe Armeninë ishte me rëndësi epokale vizita historike e Zv. Presidentit amerikan J.D. Vance në Baku dhe Yerevan më 9 – 11 Shkurt 2026. Ishte e para vizitë e një zëvendëspresideti amerikan në detyrë, gjatë të cilës u nënshkruan disa marrëveshje të rëndësishme. Kjo vizitë dha mesazhin tjetër madhor të largimit gradual të Bakusë nga ndikimi rus dhe afrimit të mëtejshëm me Perëndimin dhe SHBA-të.

KAZAKISTANI

Duke kaluar në Kazakistan, nga viti 2019 nën drejtimin e Presiden-

Duke kaluar në Kazakistan, nga viti 2019 nën drejtimin e Presidentit të moderuar Kassym-Jomart Tokaiev, ish drejtor i Përgjithsëm i OKB-së në Gjenevë (2011 – 2013) ish Minister i Jashtëm dhe Ish Kryeminister, Kazakistani është bërë protagonist i “politikës së jashtme shumë vektoriale” në hapësirën post-sovjetike: vektorët e asaj politike kanë qenë dhe mbeten Rusia, Kina, SHBA-të dhe BE-ja.

tit të moderuar Kassym-Jomart Tokaiev, ish drejtor i Përgjithsëm i OKB-së në Gjenevë (2011 – 2013) ish Minister i Jashtëm dhe Ish Kryeminister, Kazakistani është bërë protagonist i “politikës së jashtme shumë vektoriale” në hapësirën post-sovjetike: vektorët e asaj politike kanë qenë dhe mbeten Rusia, Kina, SHBA-të dhe BE-ja.

Në gjeopolitikën e tij Kazakistani mbështetet shumë në eksportet

e naftës, uranimit, zinkut dhe mineraleve të tjera. Ai paraqitet si një fuqi e mesme në rritje, që krahas aktorëve të mëdhenj gjeopolitikë mban lidhje të mira edhe me Turqinë, Japoninë, Korenë e Jugut dhe monarkitë e Gjirit. Edhe në këtë vend, ndikimi rus është dobësuar ndjeshëm pas agresionit rus kundër Ukrainës. Aneksimi i Krimesë më 2014 dhe invazioni në Ukrainë në shkurt 2022 i dhanë leadershipit kazak ar-

Ashtu si edhe vendet e tjera të rajonit, edhe Uzbekistani po i kushton rëndësi forcimit të bashkëpunimit rajonal, ku bie në sy projekti madhor me Azerbaixhanin "Central Asia 2040" etj. Këtë politikë diversifikuese ai po e ndjek edhe në fushën e investimeve të huaja, ku donatori më i madh financiar deri tani është Kina me mbi 10 miliard dollarë, e ndjekur nga Rusia, vendet e Gjirit, Turqia edhe europianët.

gumenta të reja për një distancim të kujdesshëm nga Rusia. Presidenti Tokaiev i dha shenjat e para të kundërshtimit qysh në muajin Qershor 2022 kur në Forumin e saj Ekonomik të Saint Petersburgut ia tha në sy Putinit se nuk ishte dakord me agresionin kundër Ukrainës. Më vonë, ai refuzoi të njihnte referendumin për pavarësinë e Doneskut dhe Luhanskut. Për të ardhur te takimi

më i fundit me Presidentin Putin në Omsk më 25 Korrik 2026, ku ndonëse me gjuhë diplomatike, me vlerësime dhe mirësjellje për të i bëri thirrje ta ndalonte luftën në Ukrainë, çka Putini e kundërshtoi. Ndërkohë, ashtu si edhe vendet e tjera të Kaukazit, Kazakistani e ka shprehur solidaritetin me Ukrainën në forma nga më të ndryshmet.

Gjithsesi, Rusia mbetet e rëndë-

sishme si në pikpamje të sigurisë ashtu dhe si vend tranzit për eksportet e rëndësishme si nafta, ndonëse Kazakistani po bën përpjekje për diversifikimin e rrugëve të transportit. Ai ka kufirin më të gjatë tokësor prej 7500 km me Rusinë dhe shumë marrëveshje të mëparshme në fusha jetike.

Me qëllim që të ruajë ekuilibrat e nevojshëm për pavarësinë, Presidenti Tokaiev i kushton rëndësi marrëdhënieve me Kinën, sidomos sa i takon teknologjisë dhe rrugëve të tranzitit; por, ai kërkon njëkohësisht që të kompensojë pretendimet e fuqive të mëdha si Kina dhe Rusia me marrëdhënie të mira me Perëndimin dhe partnerët e tjerë aziatikë. Aktualisht, partneri i tij më i madh tregtar është BE-ja.

Ashtu siç e përmendëm në fillim të këtij shkrimi, më 23 Gusht, kazakët zgjodhën për herë të parë pas ndryshimeve të shumta të Kushtetutës të vitit 1995 Parlamentin e ri. Rreth 12,6 Million zgjedhës votuan për 145 deputetë për Kurultain me një dhomë. Ashtu siç edhe pritej, Partia mbështetëse e Presidentit Tokaiev "Adilet" e cila në fillim të këtij viti "thithi" partinë e mëparshme qeverisëse "Amanat" fitoi 71, 1 për qind të votave. Ndërsa 4 partitë e tjera nuk fituan më shumë se 6 për qind. Pjesëmarrja ishte tejet e lartë me 74 për qind.

Megjithë problemet e konstatuara nga vëzhguesit e BE-së, zgjedhjet legjitimuan etapën e re të zhvillimit dhe i çelën rrugën reformave të reja premtuese. Këto zgjedhje u bënë pas Referendumit të datës 15 mars 2026, ku u ndryshua në masën 95 për qind Kushte-

tuta e vitit 1995 me shumë masa dhe reforma të rëndësishme, duke përfshirë edhe parlamentin me një dhomë deputetësh. Ato u karakterizuan nga një pjesëmarrje të lartë në masën 75 për qind, ku 90 për qind votuan pro ndryshimeve kushtetuese dhe vetëm 10 për qind ishin kundër tyre.

UZBEKISTANI

Mbi tri dekadat e para pas shpalljes së pavarësisë, Uzbekistani i pasur me gaz ndiqte një politikë të jashtme të izolimit. Presidenti autokrat Islam Karimov nuk kishte besim as te Rusia dhe as te Perendimi. Pas vdekjes së tij përpara 10 vitesh, President u bë Kryeministri Savkat Mirziyoyev, i cili bëri edhe hapjen e vendit ndaj investimeve, ndonëse pa e demokratizuar atë në kuptimin e plotë të fjalës. Edhe ai po ndjek diplomacinë shumë vektoriale, asnjnjësinë ushtarake, diplomaci pragmatiste ekonomike dhe zgjidhjen e konf-

likteve me mjete paqësore.

Ashtu si edhe vendet e tjera të rajonit, edhe Uzbekistani po i kushton rëndësi forcimit të bashkëpunimit rajonal, ku bie në sy projekti madhor me Azerbaixhanin "Central Asia 2040" etj. Këtë politikë diversifikuese ai po e ndjek edhe në fushën e investimeve të huaja, ku donatori më i madh financiar deri tani është Kina me mbi 10 miliard dollarë, e ndjekur nga Rusia, vendet e Gjirit, Turqia edhe europianët. Në pikëpamje të politikës së jashtme, Kryeministri Mirziyoyev e ka bërë shembull Uzbekistanin. Rusia mbetet e rëndësishme si partner, por jo alternativë e vetme si dikur. Ndërkohë, partneri më i rëndësishëm tregtar dhe blerësi më i madh i gazit uzbek është Kina.

PERFUNDIME

Në dritën e zhvillimeve dhe dukurive cilësore të lartpërmenëdura, ashtu siç e pohon edhe eksperti i njohur i çështjeve rajo-

nale, Lukas Aubin, tashmë edhe vetë koncepti "hapësira port-sovjetike" që kishte Rusinë në epiqendër po ndryshon ndjeshëm. Edhe pse vendet e lartpërmendura janë bashkë me Rusinë pjestare në Nismën e Bashkëpunimit të Shangait, Traktatin e Sigurisë Kolektive, në Bashkimin Ekonomik Euroaziatik, etj dhe vazhdojnë bashkëpunimin e tyre edhe si vende fqinje, ky koncept po e humbet peshën dhe kuptimin gjeopolitik bashkë me dobësimin dhe zbehjen e rolit rus. Tani vendet e Azisë Qendrore nuk duan të mbajnë dhe ca më tepër të shtojnë lidhjet dhe varësinë nga Rusia, mbasi kjo do të ishte faktor rreziku për lirinë dhe pavarësinë e tyre; ndaj, ato duan të jenë aktorë të rëndësishëm rajonalë dhe më gjerë midis Europës dhe Azisë. Natyrisht Rusia mbetet shtylla kryesore Euroaziatike, por me ndryshimin e madh se tani ajo nuk është më qendra e vetme e gravitetit rajonal dhe ca më pak europian.

Ferit Hoxha: 25 vjet nga Ohri, marrëveshja që i dha Maqedonisë së Veriut të ardhmen

FERIT HOXHA*

Ka momente në histori kur e ardhmja e një vendi përcaktohet nga një dokument i vetëm. Marrëveshje të tilla janë të rralla, por ndikimi i tyre ndihet për breza me radhë. Marrëveshja Kornizë e Ohrit është një prej tyre. Më 13 gusht 2001, njëzet e pesë vjet më parë, udhëheqësit politikë të Maqedonisë së Veriut, me mbështetjen e Bashkimit Evropian dhe Shteteve të Bashkuara, nënshkruan një marrëveshje, nga çdo pikëpamje historike, e cila do të përcaktonte rrjedhën e shtetit për dekadat që do të pasonin.

Marrëveshja Kornizë e Ohrit mbetet një nga arritjet më të rëndësishme politike dhe diplomatike në historinë moderne të rajonit. Ajo dëshmoi se konfliktet ndëretnike në Ballkan nuk do të gjenin zgjidhje përmes forcës, por përmes dialogut, kompromisit politik, respektimit të të drejtave dhe ndërtimit të institucioneve

që u japin të gjithë qytetarëve një vend të barabartë në shtet. Në një kohë kur rajoni ende kishte të hapura plagët e luftërave të shpërbërjes së Jugosllavisë, Ohri solli një model tjetër: jo ndarjen, por bashkëjetesën; jo fitoren e njëres palë mbi tjetrën, por kompromisin; jo përjashtimin, por ndry-

shimin e mënyrës se si ndërtohet dhe funksionon shteti për të gjithë.

Marrëveshja e Ohrit ishte dhe mbetet një zgjedhje strategjike për paqen, për bashkëjetesën dhe për ndërtimin e një shteti multietnik, në të cilin dallimet nuk do të ishin më burim konflikti, por pjesë e një rendi të përbashkët politik dhe shoqëror. Ishte vendimi që i dha Maqedonisë së Veriut mundësinë të mos mbetej peng i konfliktit të saj, por të ndërtonte një shtet më demokratik, më gjithëpërfshirës dhe më të qëndrueshëm, me një perspektivë të qartë evropiane. Njëzet e pesë vjet më vonë, kjo mbetet trashëgimia më e rëndësishme e Ohrit dhe përgjegjësia më e madhe e brezit të sotëm: ta ruajë atë

Marrëveshja Kornizë e Ohrit mbetet një nga arritjet më të rëndësishme politike dhe diplomatike në historinë moderne të rajonit. Ajo dëshmoi se konfliktet ndëretnike në Ballkan nuk do të gjenin zgjidhje përmes forcës, por përmes dialogut, kompromisit politik, respektimit të të drejtave dhe ndërtimit të institucioneve që u japin të gjithë qytetarëve një vend të barabartë në shtet.

që u arrit, ta çojë më tej frymën e saj dhe ta bëjë të pakthyeshme pagën, bashkëjetesën dhe orientimin evropian të vendit.

Shqipëria nuk e ka parë kurrë stabilitetin dhe mirëqenien e Maqedonisë së Veriut thjesht si një çështje të një vendi tjetër. Për ne, ai ka qenë dhe mbetet pjesë e drejtpërdrejtë e stabilitetit dhe sigurisë së Ballkanit Perëndimor. Marrëdhëniet e mira ndërmjet komuniteteve, barazia, respekti për identitetin dhe gjuhën, përfaqësimi i drejtë dhe mundësia që çdo qytetar të ndihet plotësisht pjesë e shtetit nuk janë vetëm çështje parimesh dhe të drejtash, sado themelore të jenë ato. Janë njëkohësisht çështje të paqes, të sigurisë, të stabilitetit dhe të së ardhmes evropiane të rajonit. Ishte pikërisht kjo që u kuptua dhe u materializua në Ohër, një çerek shekulli më parë.

Ky është edhe mësimi më i rëndësishëm që Ohri i jep sot rajonit. Paqja nuk konsolidohet vetëm duke i dhënë fund konfliktit; ajo bëhet e qëndrueshme kur mishërohet në institucione, në të drejta, në mundësi të barabarta dhe në besim të ndërsjellë. Një marrëveshje paqeje e përmbush

misionin e saj jo vetëm kur heshtin armët, por kur brezat që vijnë nuk kanë më arsye t'u kthehen atyre. Përmes garantimit të të drejtave për komunitetet, përfaqësimit më të drejtë në administratë dhe njohjes së karakterit multi-etnik të shoqërisë, marrëveshja krijoi një ekuilibër të ri politik dhe social.

Pikërisht për këtë arsye, Marrëveshja e Ohrit nuk duhet parë si një dokument i ngrirë në kohë. Ajo duhet kuptuar si një kontratë politike që kërkon kujdes e vëmendje të vazhdueshme sepse është dhe mbetet përcaktuese për të ardhmen e shtetit, si angazhim i përbashkët për një Maqedoni të Veriut demokratike, multi-etnike, gjithëpërfshirëse dhe evropiane. Ruajtja e frymës së Ohrit nuk do të thotë të jetosh me kujtesën e konfliktit, por të sigurohesh që shkaqet që e ushqyen atë konflikt të mos kthehen më kurrë në burim përçarjeje.

Në këtë kuptim, anëtarësimi në NATO, bashkëpunimi i njëmendtë rajonal dhe marrëdhëniet e miqësisë dhe të fqinjësisë së mirë si dhe rruga evropiane e Maqedonisë së Veriut janë sa materializim, aq edhe vazhdim i natyrshëm

i frymës së Ohrit. Evropa nuk kërkon që dallimet të zhduken; ajo kërkon që ato të jetojnë së bashku brenda institucioneve të forta, shtetit të së drejtës dhe një demokracie që garanton barazi dhe dinjitet për të gjithë.

Në planin e marrëdhënieve ndër-etnike, Marrëveshja e Ohrit afirmoi një realitet të patjetrueshëm, të njohur që në vitin 2001: se shqiptarët janë pjesë thelbësore e shoqërisë dhe pjesë shtetformuese e Maqedonisë së Veriut. Të drejtat e tyre nuk janë një koncesion i dhënë nga shumica dhe as një privilegj që mund të rishikohet sipas klimës politike të momentit. Ato janë pjesë e kontratës politike dhe pjesë e themeleve mbi të cilën qëndron shteti demokratik dhe multi-etnik.

Përvojat më të mira evropiane por edhe shembujt më pozitivë në rajonin tonë kanë treguar bindshëm se një shtet që respekton dhe garanton, në ligj dhe në praktikë, në gjuhë dhe në frymë, identitetin, gjuhën, kulturën dhe të drejtat e komuniteteve të tij është më i fortë. Po ashtu, një komunitet që e sheh veten të barabartë dhe të përfaqësu-

ar ka më shumë arsye ta shohë shtetin si të vetin, ta forcojë atë dhe të investojë në të ardhmen e tij. Në këtë kuptim, Ohri nuk u dha shqiptarëve vetëm të drejta. Ai ndryshoi vetë mënyrën se si duhet kuptuar shteti, jo si një ekuilibër i përkohshëm ndërmjet komuniteteve, por një model shtetëror ku barazia dhe forca e shtetit ecin bashkë; ku diversiteti nuk shihet si kërcënim, por si pjesë e identitetit të përbashkët; dhe ku përkatësia etnike nuk përcakton shkallën e qytetarisë.

Në këtë përvjetor, një mësim mbetet veçanërisht aktual. Marrëveshja e Ohrit na kujton se paqja nuk është një e dhënë e përhershme. Ajo duhet të ruhet e të ushqehet përmes institucioneve demokratike, respektit për diversitetin dhe një vizioni të përbashkët për të ardhmen.

Për Shqipërinë, stabiliteti, siguria dhe begatia e Maqedonisë së Veriut janë pjesë e pandashme e zhvillimit dhe qëndrueshmërisë së të gjithë rajonit tonë. Dy vendet tona ndajnë jo vetëm kufij, interesa strategjike dhe rrugën drejt Bashkimit Evropian, por edhe bindjen se marrëdhëniet ndëretnike të bazuara në respekt dhe barazi janë themeli mbi të cilin ndërtohen shoqëritë moderne evropiane.

Shqipëria ndan bindjen e palëkundur se paqja e qëndrueshme në Ballkan ndërtohet duke afruar njerëzit, duke forcuar institucionet demokratike, marrëdhëniet dy e shumëpalëshe, duke respektuar të drejtat e njeriut, dhe duke i dhënë gjithë shoqërisë, pa asnjë dallim, arsye për ta parë të ardhmen brenda të njëjtit projekt.

Ohri e hapi këtë rrugë njëzet e pesë vjet më parë. Detyra e brezit të sotëm është ta çojë më tej.

Shqipëria ndan bindjen e palëkundur se paqja e qëndrueshme në Ballkan ndërtohet duke afruar njerëzit, duke forcuar institucionet demokratike, marrëdhëniet dy e shumëpalëshe, duke respektuar të drejtat e njeriut, dhe duke i dhënë gjithë shoqërisë, pa asnjë dallim, arsye për ta parë të ardhmen brenda të njëjtit projekt.

Ky përvjetor është edhe moment për të analizuar shkallën dhe cilësinë e zbatimit dhe çfarë mbetet ende për t'u bërë. Zbatimi i plotë i frymës së Ohrit mbetet punë në vazhdim: debatet e këtij viti rreth përdorimit të gjuhës shqipe në sistemin e drejtësisë kujtojnë se të drejtat e fituara në 2001 kërkojnë vëmendje dhe kujdes institucional të vazhdueshëm, jo vetëm përkujtim solemn. Maqedonia e Veriut e sotme nuk është ajo e vitit 2001. Shoqëria ka ndryshuar. Rajoni ka ndryshuar. Evropa ka ndryshuar. Edhe vetë kuptimi i sigurisë, i sovranitetit dhe i bashkëpunimit ka ndryshuar.

Prandaj, edhe Ohri duhet të lexohet në dritën e kësaj të ardhmeje. Të ruash Ohrin do të thotë të vazhdosh të ndërtosh një shtet ku kthimi te logjika e përplasjes dhe e dasive bëhet e pamundur. Kjo kërkon përgjegjësi nga të gjithë, si nga grupet shoqërore ashtu edhe nga elitat politike. Ashtu siç kërkohet nga të gjitha vendet tona në rajon, duhet të kuptojmë se stabiliteti i njërit nuk ndërtohet mbi pasigurinë e tjetrit.

Për Shqipërinë, marrëdhënia me Maqedoninë e Veriut është

bartëse e një rëndësie të veçantë. Jemi fqinjë, vende mike, aleatë në NATO, partnerë në procesin e integritetit evropian dhe pjesë e së njëjtës hapësirë ballkanike që e njeh çmimin e lartë për konfliktet e së kaluarës por edhe vlerën e investimit të njëmendtë tek e ardhmja e përbashkët.

Shqipëria do të vazhdojë të mbështesë të drejtat e shqiptarëve kudo ku jetojnë, ashtu siç do të vazhdojë të mbështesë fuqishëm sovranitetin, integritetin territorial dhe funksionimin demokratik të shteteve ku ata jetojnë.

Këto dy qëndrime nuk bien në kundërshtim. Përkundrazi, janë pjesë e të njëjtit parim: të drejtat e komuniteteve dhe forca e shtetit nuk janë kundërshtare. Njëra e forcon tjetrën. Ky është një mësim i rëndësishëm i Ohrit.

Njëzet e pesë vjet pas nënshkrimit, Marrëveshja Kornizë e Ohrit mbetet themel sepse i dha përgjigje një pyetjeje themelore: a mund të ndërtohet në Ballkanin Përendimor një shtet i përbashkët duke respektuar identitetet e ndryshme dhe duke i bërë ato pjesë të forcës së tij?

Përgjigja e historisë së 25 viteve të fundit është, padyshim, po. Dhe kjo përgjigje duhet të provohet çdo ditë, përmes besimit dhe investimit të sinqertë që e shtyn vendin drejt së ardhmes.

Një çerek shekulli më vonë, ndoshta mënyra më e mirë për të lartësuar vendimin e 13 gushtit 2001 dhe për të kremtuar arritjet e saj është të mos e shohim Ohrin si marrëveshjen që i dha fund konfliktit dhe ndarjes, por si marrëveshjen që na mësoi të gjithëve si të ndërtojmë paqen e qëndrueshme.

***Ministri për Evropën dhe Punët e Jashtme**

Rama nis sezonin e ri politik nga Pogradeci: “Besa”, “Prania Besnike” dhe “Pasqyrë Albania” në provën e mandatit të katërt

Kryeministri dhe kryetari i Partisë Socialiste, Edi Rama, ka zgjedhur Pogradecin për të hapur sezonin e ri politik, në një seri takimesh që shtrihen përgjatë dy ditëve dhe që synojnë të vendosin në një vijë të re politike dhe administrative strukturat e Partisë Socialiste dhe qeverinë.

Të dielën, Rama mbledhi në vilën qeveritare të Pogradecit drejtuesit politikë socialistë të 12 qarqeve, kryetarët socialistë të komisioneve parlamentare dhe deputetë të PS-së. Takimi zgjati rreth shtatë

orë dhe u përqendrua te dy dokumentet e prezantuara nga Rama në fund të korrikut, “Besa” dhe “Prania Besnike”, por edhe te mënyra e re se si qeveria synon të komunikojë dhe të ndjekë problemet e qytetarëve.

Në fund të takimit, Rama e përshkroi atmosferën nga Pogradeci me një gjuhë simbolike, duke iu referuar edhe Lasgush Poradecit, por mesazhi politik ishte i drejtpërdrejtë: socialistët duhet të hyjnë në sezonin e ri me një qasje tjetër ndaj qytetarit dhe me një mënyrë më të strukturuar të

funksionimit të qeverisjes.

“Kemi diskutuar për ‘Besën’, kemi diskutuar për ‘Praninë Besnike’”, tha Rama, duke shtuar se në fokus ishte edhe “ekosistemi i ri i komunikimit të qeverisë” me qytetarin.

Nga “Besa” te një model i ri komunikimi

Sipas raportimeve nga takimi, Rama ka kërkuar që dokumenti “Besa” të mos mbetet vetëm një dokument politik i brendshëm i Partisë Socialiste, por të njihet edhe nga kryetarët e bash-

kive dhe drejtuesit lokalë. Ai ka kërkuar një prani më të madhe të drejtuesve socialistë në komunitete dhe një komunikim më të drejtpërdrejtë me qytetarët.

Kjo qasje shkon përtej komunikimit klasik politik. Synimi, sipas asaj që Rama deklaroi pas takimit, është krijimi i një ekosistemi ku komunikimi mes qytetarit dhe administratës të mos përfundojë me një ankesë apo kërkesë të depozituar, por të jetë i gjurmueshëm deri në zgjidhjen e saj.

Këtu hyn në skenë “Pasqyrë Albania”, një prej elementëve të rinj të prezantuar pas mbledhjes.

“Pasqyrë Albania”: qytetari do të ndjekë hallin e tij si një pako postare

Rama e paraqiti platformën si një “pasqyrë unike” ku qytetarët do të kenë të pranishme institucionet dhe ku kërkesat e tyre do të mund të ndiqen në kohë reale.

Ideja është që një kërkesë drejtuar shtetit të ketë një status të qartë, në mënyrë që qytetari të dijë se ku ndodhet ajo, cili institucion është përgjegjës dhe nëse është respektuar afati.

Rama e krahasoi këtë mekanizëm

me gjurmimin e një pakoje postare: qytetari duhet të jetë në gjendje të shohë në kohë reale se çfarë po ndodh me kërkesën e tij, ndërsa institucionet duhet të mbajnë përgjegjësinë për trajtimin e saj.

“Çdo kërkesë, çdo shqetësim, çdo hall i qytetarit drejtuar institucioneve të jetë si një pako postale, statusi i së cilës ndiqet në kohë reale nga dërguesi”, deklaroi Rama. Në këtë mënyrë, “Pasqyrë Albania” synon të vendosë një hallkë të re mes qytetarit dhe administratës: jo thjesht komunikimin, por gjurmimin e

përgjegjësisë administrative.

Megjithatë, mbetet për t’u parë në praktikë nëse një platformë e tillë do të arrijë të ndryshojë realisht marrëdhënien e qytetarit me administratën apo do të shndërrohet në një tjetër mekanizëm digjital mbi një administratë që ende përballet me probleme të vjetra të burokracisë dhe përgjegjshmërisë.

Një tjetër çështje: bashkitë dhe zgjedhjet e 2027

Në takimin e Pogradecit nuk mungoi edhe dimensionin elektoral.

Sipas raportimeve të Euronews Albania, Rama ka kërkuar nga drejtuesit politikë të nisin të mendojnë për emrat dhe figurat që mund të përfaqësojnë Partinë Socialiste në zgjedhjet vendore të vitit 2027, me një kriter të theksuar: kandidatë më pranë komuniteteve.

Në diskutime është përfshirë edhe çështja e shkrirjes së disa bashkive, një temë që ka prodhuar debate dhe reagime lokale. Rama u ka kërkuar drejtuesve politikë të zonave ku pritet të ketë ndryshime që t’u shpjegojnë qytetarëve se një riorganizim i

Rama e paraqiti platformën si një “pasqyrë unike” ku qytetarët do të kenë të pranishme institucionet dhe ku kërkesat e tyre do të mund të ndiqen në kohë reale. Ideja është që një kërkesë drejtuar shtetit të ketë një status të qartë, në mënyrë që qytetari të dijë se ku ndodhet ajo, cili institucion është përgjegjës dhe nëse është respektuar afati. Rama e krahasoi këtë mekanizëm me gjurmimin e një pakoje postare.

tillë do të synonte më shumë dhe më shpejt shërbime publike. Kjo tregon se mbledhja e Pogradecit nuk ishte vetëm një takim për të diskutuar dokumente të brendshme të PS-së. Në horizont është tashmë edhe gara për zgjedhjet lokale të 2027, ndërsa qeveria hyn në vitin e dytë të mandatit të katërt.

Rama kërkon një marrëdhënie tjetër mes ministrave, deputetëve dhe drejtuesve lokalë

Një tjetër element i rëndësishëm i mbledhjes ishte marrëdhënia mes niveleve të ndryshme të pushtetit socialist.

Rama u ka kërkuar drejtuesve politikë të japin ide se si mund të përmirësohet bashkëqeverisja mes ministrave, kryetarëve të bashkive dhe drejtorëve të përgjithshëm.

Në këtë skemë, drejtuesi politik i qarkut nuk duhet të jetë thjesht një figurë elektorale. Ai duhet të shërbejë si një hallkë lidhëse mes strukturës politike, administratës dhe komunitetit.

Ndërsa kryetarëve socialistë të komisioneve parlamentare Rama u ka kërkuar më shumë aktivizim publik dhe më shumë kujdes në mënyrën se si ligjet dhe nismat parlamentare u shpjegojnë qytetarëve.

Kështu, “Prania Besnike” dhe “Besa” duket se synojnë të shërbejnë jo vetëm si dokumente politike, por edhe si një përpjekje për të përcaktuar një mënyrë të re organizimi dhe komunikimi të mazhorancës.

Pas verës politike, vjen Asambleja e PS-së

Një tjetër zhvillim që pritet në javët e ardhshme është mbledhja e Asamblesë Kombëtare të Par-

tisë Socialiste, e cila zakonisht shërben për të përcaktuar drejtimet politike të partisë, por edhe për të paralajmëruar ndryshime në qeveri.

Raportimet mediatike e kanë lidhur takimin dyditor në Pogradec me një fazë përgatitore përpara Asamblesë, ku mund të merren edhe vendime mbi strukturën e mëtejshme të kabinetit.

Takimet e Ramës në Pogradec zhvillohen në një klimë jo të qetë politike. Në të njëjtën kohë që socialistët përgatiten për sezonin e ri, opozita ka vijuar akuzat ndaj qeverisë dhe protesta të njëpasnjëshme janë zhvilluar në Tiranë. Reagimi i Sali Berishës ndaj “Pasqyrë Albania”, për shembull, ishte i menjëhershëm

Në këtë kuptim, Pogradeci mund të shihet si një stacion politik përpara një vjeshte me vendime.

Një sezon i ri pas një vere të vështirë politike

Takimet e Ramës në Pogradec zhvillohen në një klimë jo të qetë politike. Në të njëjtën kohë që socialistët përgatiten për sezonin e ri, opozita ka vijuar akuzat ndaj qeverisë dhe protesta të njëpasnjëshme janë zhvilluar në Tiranë. Reagimi i Sali Berishës ndaj “Pasqyrë Albania”, për shembull, ishte i menjëhershëm: ai e cilësoi platformën si një projekt të ri shumë milionësh dhe e akuzoi qeverinë për krijimin e një “muri” të ri mes qytetarit dhe administratës.

Pra, “Pasqyrë Albania” hyri në debat publik që në ditën e parë të prezantimit të saj.

Kjo e bën më të rëndësishëm testin e saj në praktikë. Për qeverinë, platforma duhet të dëshmojë se mund të kthejë ankesën e qytetarit në një proces të matshëm administrativ. Për opozitën, ajo shihet si një tjetër premtim teknologjik që duhet të vihet përballë rezultateve konkrete.

Bekim Sejdiu, kandidati konsensual për President të Kosovës

LVV dhe LDK arrijnë marrëveshje për kreun e shtetit – emri i Sejdiut bëhet publik nga Lumir Abdixhiku

Bekim Sejdiu është emri konsensual i propozuar për kandidat për President të Republikës së Kosovës. Marrëveshja është arritur mes Lëvizjes Vetëvendosje dhe Lidhjes Demokratike të Kosovës,

pas disa javësh negociatash për gjetjen e një emri që do të mund të siguronte mbështetje politike për tejkalimin e ngërçit institucional.

Emri i Bekim Sejdiut u bë publik nga kryetari i LDK-së, Lumir Abdixhiku, pas takimit të sotëm me përfaqësuesit e Lëvizjes Vetëvendosje.

“Nga data 9 korrik kemi nisur dhe zhvilluar diskutimet. Kemi qenë të vendosur të gjejmë zgjidhje për të ecur përpara dhe të evitojmë zgjedhjet”, deklaroi Abdixhiku.

Ai tha se negociatat nuk kanë qenë të lehta, por se palët kanë zhvilluar diskutime të vazhdueshme me synimin për të gjetur një figurë që do të mund të përfaqësonte një kompromis më të gjerë politik.

“Kemi pasur bisedime të vazhdueshme. Kemi qenë të përkushtuar për një emër konsensual. Janë përmendur shumë emra që kanë dhënë kontribut dhe që kanë vlera demokratike e qytetare. Gjatë diskutimeve tona jemi dakorduar për një emër, Bekim Sejdiu”, u shpreh kryetari i LDK-së.

“Nga data 9 korrik kemi nisur dhe zhvilluar diskutimet. Kemi qenë të vendosur të gjejmë zgjidhje për të ecur përpara dhe të evitojmë zgjedhjet”, deklaroi Abdixhiku. Ai tha se negociatat nuk kanë qenë të lehta, por se palët kanë zhvilluar diskutime të vazhdueshme me synimin për të gjetur një figurë që do të mund të përfaqësonte një kompromis më të gjerë politik.

Një profil juridik, diplomatik dhe akademik
Bekim Sejdiu, i lindur në vitin 1974, ka një karrierë të gjatë në drejtësi, diplomaci dhe akademi. Ai ka shërbyer si gjyqtar i Gjykatës Kushtetuese të Kosovës nga prilli i vitit 2015 deri në vitin 2021. Gjatë kësaj periudhe ka qenë gjyqtar raportues në disa raste me rëndësi politike dhe institucionale.

Përpara emërimit në Gjykatën Kushtetuese, Sejdiu ka shërbyer në diplomacinë e Kosovës. Ai ka qenë ambasador i Kosovës në Turqi nga viti 2008 deri më 2012, ndërsa nga viti 2012 deri më 2014 ka shërbyer si Konsull i Përgjithshëm i Kosovës në Nju-Jork.

Më herët, ai ka qenë këshilltar politik në kabinetin e ministrit të parë të Punëve të Jashtme të Republikës së Kosovës.

Sejdiu është gjithashtu profesor në Fakultetin Juridik të Universitetit të Prishtinës, ku ligjeron që nga viti 2002. Formimi i tij akademik përfshin drejtësinë, marrëdhëniet ndërkombëtare, demokracinë dhe të drejtat e njeriut, ndërsa ka doktoruar në fushën e studimeve ndërkombëtare dhe diplomatike.

Marrëveshja që synon të shmangë zgjedhjet

Marrëveshja për kandidaturën e Sejdiut vjen pas një periudhe negociatash politike mes LVV-së dhe LDK-së, të cilat kishin si synim kryesor gjetjen e një zgjidhjeje për zgjedhjen e Presidentit dhe shmangien e një tjetër krize institucionale.

Sipas Abdixhikut, diskutimet mes dy subjekteve kanë nisur më 9 korrik dhe janë zhvilluar në mënyrë të vazhdueshme deri në

arritjen e marrëveshjes.

Zgjedhja e Presidentit tashmë kalon në fazën parlamentare, ku kandidatura e Sejdiut do të duhet të sigurojë numrin e nevojshëm të votave në Kuvendin e Kosovës. Në dy rundet e para kërkohen 80 vota, ndërsa në rundin e tretë nevojiten të paktën 61 vota.

Përtej emrit të kandidatit, votimi do të jetë testi i parë konkret i

marrëveshjes politike të arritur mes dy partive dhe i aftësisë së tyre për të siguruar një shumicë parlamentare.

Me kandidaturën e Bekim Sejdiut, procesi për zgjedhjen e Presidentit të Kosovës hyn tashmë në një fazë të re: nga negociatat politike për emrin, drejt përballjes me votën e Kuvendit.

Bekim Sejdiu

“

Marrëveshja për kandidaturën e Sejdiut vjen pas një periudhe negociatash politike mes LVV-së dhe LDK-së, të cilat kishin si synim kryesor gjetjen e një zgjidhjeje për zgjedhjen e Presidentit dhe shmangien e një tjetër krize institucionale. Sipas Abdixhikut, diskutimet mes dy subjekteve kanë nisur më 9 korrik dhe janë zhvilluar në mënyrë të vazhdueshme deri në arritjen e marrëveshjes.

Autostrada Shkup–Bllacë nis pas më shumë se 20 vitesh: Kurti dhe Mickoski e cilësojnë projekt strategjik për rajonin

Pas më shumë se dy dekadash pritje, kanë nisur punimet për fazën e dytë të autostradës Shkup–Bllacë, një nga projektet më të rëndësishme infrastrukturore që synon të forcojë lidhjen ndërmjet Maqedonisë së Veriut dhe Kosovës dhe të krijojë një korridor më të shpejtë drejt Prishtinës dhe më tej drejt rrjeteve evropiane.

Në ceremoninë e nisjes së punimeve morën pjesë kryeministri i Maqedonisë së Veriut, Hristijan Mickoski, dhe kryeministri në detyrë i Kosovës, Albin Kurti, së bashku me zyrtarë të dy qeverive dhe përfaqësues të institucioneve që janë përfshirë në projekt. Faza e re përfshin rreth 10.5 kilometra rrugë dhe pritet të përfundojë

brenda katër vitesh. Ajo do të lidhet me rreth 1.5 kilometra autostradë të ndërtuar tashmë pranë pikës kufitare të Bllacës.

Mickoski: Një moment historik pas më shumë se 20 vitesh

Kryeministri i Maqedonisë së Veriut, Hristijan Mickoski,

Në ceremoninë e nisjes së punimeve morën pjesë kryeministri i Maqedonisë së Veriut, Hristijan Mickoski, dhe kryeministri në detyrë i Kosovës, Albin Kurti, së bashku me zyrtarë të dy qeverive dhe përfaqësues të institucioneve që janë përfshirë në projekt. Faza e re përfshin rreth 10.5 kilometra rrugë dhe pritet të përfundojë brenda katër vitesh.

e cilësoi nisjen e punimeve si një moment historik për vendin, duke theksuar se projekti ka qenë i paralajmëruar për më shumë se dy dekada, por vetëm tani ka hyrë në fazën konkrete të ndërtimit.

Sipas Mickoskit, realizimi i autostradës ka qenë një nga prioritetet e qeverisë së tij që

prej fillimit të mandatit. Ai tha se synimi është që punimet të ecin me ritëm të lartë dhe projekti të përfundojë brenda afatit të parashikuar.

Projekti shihet nga autoritetet maqedonase jo vetëm si një lidhje me Kosovën, por edhe si pjesë e përpjekjes për të shfrytëzuar pozicionin strategjik të Maqedonisë së Veriut në kryqëzimin e korridoreve evropiane 8 dhe 10.

Kurti: Rëndësia e autostradës shkon përtej infrastrukturës

Kryeministri në detyrë i Kosovës, Albin Kurti, tha se autostrada Shkup–Bllacë do ta forcojë ndjeshëm lidhjen infrastrukturore ndërmjet Kosovës dhe Maqedonisë së Veriut. Sipas tij, projekti do të ketë pesë tunele, tetë ura dhe katër galeri, ndërsa rëndësia e tij shkon përtej ndërtimit

të një rruge të re. “Përveç se do të shkurtohet distanca, do të lehtësohet lëvizja dhe do të krijohen mundësi të reja bashkëpunimi për qytetarët dhe ekonomitë e dy vendeve tona”, tha Kurti. Kurti theksoi se Kosova dhe Maqedonia e

Veriut kanë qarkullim të lartë të qytetarëve dhe mallrave. Vetëm përmes pikës doganore në Han të Elezit, sipas tij, kalojnë rreth 54 mijë maune në vit, ose rreth 150 në ditë.

“Prandaj, çdo kilometër i ri rrugë që na afron është inves-

tim në jetën e qytetarëve tanë dhe në zhvillimin ekonomik të të dyja vendeve”, deklaroi ai. Sipas Kurtit, infrastruktura e re do t’u japë bizneseve mundësi më të mëdha për transportin e mallrave, zgjerimin e tregjeve dhe krijimin e

partneriteteve të reja. Ai e vendosi projektin në një kuadër më të gjerë rajonal, duke përmendur edhe Linjën 10 hekurudhore, që lidh Kosovën me Maqedoninë e Veriut, si dhe projektin e rrugës Prizren–Tetovë përmes tunelit.

Një lidhje që tejkalon kufirin

Autostrada Shkup–Bllacë konsiderohet një lidhje e rëndësishme për lëvizjen e njerëzve dhe mallrave ndërmjet Kosovës dhe Maqedonisë së Veriut, por edhe për korridoret më të gjera të transportit në Ballkanin Perëndimor.

Sipas raportimeve të mediave rajonale, projekti pritet të krijojë një lidhje më efektive ndërmjet Shkupit dhe Prishtinës dhe të kontribuojë në integrimin e mëtejshëm të rrjeteve rrugore të rajonit me korridoret evropiane.

Në këtë kuadër, rëndësi ka edhe financimi ndërkombëtar. Për projektin është miratuar një kredi prej rreth 167.6 milionë eurosh nga Banka Evropiane për Rindërtim dhe Zhvillim, ndërsa Bashkimi Evropian ka dhënë një grant prej rreth 30.8 milionë eurosh. Nisja e punimeve, pas një pritjeje prej më shumë se 20 vitesh, e rikthen autostradën Shkup–Bllacë në qendër të projekteve të lidhjes infrastrukturore të Ballkanit Perëndimor. Për Kosovën, ajo nënkupton një lidhje më të shpejtë me Shkupin; për Maqedoninë e Veriut, një dalje më e drejtpërdrejtë drejt Kosovës dhe rrjeteve rajonale; ndërsa për të dyja vendet, një mundësi për të rritur qarkullimin tregtar dhe ekonomik.

Në ceremoninë e nisjes, si Mickoski ashtu edhe Kurti e trajtuan projektin jo thjesht si një investim rrugor, por si një hap drejt lidhjeve më të forta ekonomike, infrastrukturore dhe njerëzore mes dy vendeve.

Autostrada Shkup–Bllacë konsiderohet një lidhje e rëndësishme për lëvizjen e njerëzve dhe mallrave ndërmjet Kosovës dhe Maqedonisë së Veriut, por edhe për korridoret më të gjera të transportit në Ballkanin Perëndimor.

Gazeta malazeze “Vijesti”: Serbia dhe Shqipëria akuzohen për “veprimtari hibride” kundër Malit të Zi

Kryeministri i Malit të Zi, Miloško Spajić, ka deklaruar se autoritetet malazeze disponojnë informacione serioze operative për një veprimtari të koordinuar hibride që synon destabilizimin e vendit. Në një postim në rrjetin social “X”, Spajić tha se mbyllja e kapitujve të rinj në negociatat e Malit të Zi me Bashkimin Evropian mund të shoqërohet me një fushatë të koordinuar, ku, sipas tij, do të përfshiheshin zyrtarë të të paktën dy shteteve të rajonit. “Sipas informacioneve që kemi, aktivitete të tilla kanë për qëllim destabilizimin e Malit të Zi, me mbështetjen e pritshme të aktorëve të caktuar politikë dhe një pjese të skenës mediatike në vendin tonë”, deklaroi Spajić. Kryeministri malazez shtoi se autoritetet janë në dijeni të këtyre synimeve dhe se përpjekjet e tilla nuk do të ndryshojnë kursin politik të vendit apo rrugën e tij drejt Bashkimit Evropian. Spajić nuk i përmendi në deklaratën publike emrat e shteteve për të cilat bëhej fjalë.

“Vijesti”: Bëhet fjalë për Serbinë dhe Shqipërinë

Gazeta malazeze “Vijesti” raportoi më pas, duke iu referuar disa burimeve, se dy shtetet për të cilat Spajić kishte folur janë Serbia dhe Shqipëria.

Sipas gazetës, informacioni është konfirmuar nga burime të saj, ndërsa në deklaratën e kryeministrit bëhej fjalë për përfshirjen e zyrtarëve nga të paktën dy vende

të rajonit në veprimtarinë e pretenduar hibride.

“Vijesti” nuk publikoi emrat e burimeve dhe nuk paraqiti në artikull prova publike që dokumentojnë përfshirjen e institucioneve shtetërore të Shqipërisë apo Serbisë.

Milatović: Akuzat duhet të verifikohen

Presidenti i Malit të Zi, Jakov Milatović, reagoi më 28 gusht duke i cilësuar akuzat e bëra nga Spajić si “shumë, shumë serioze”. Milatović tha se çështja duhet të verifikohet institucionalisht dhe se publiku duhet të dijë se cilët zyrtarë të lartë të qeverisë dysho-

het se janë të përfshirë në aktivitete që mund të destabilizojnë Malin e Zi.

Ai njoftoi se do të thërrasë një mbledhje urgjente të Këshillit të Mbrojtjes dhe Sigurisë për të shqyrtuar informacionin që disponojnë shërbimet e sigurisë dhe veprimet e ndërmarra deri tani.

Presidenti malazez paralajmëroi gjithashtu se çështjet e sigurisë kombëtare dhe akuzat për kërcënim ndaj stabilitetit të shtetit nuk duhet të përdoren në përplasjet e përditshme politike.

Deri tani, Spajić nuk ka bërë publikisht të ditur se cilat shtete apo cilët zyrtarë konkretë janë në fjalë.

Marrëveshja e Mbrojtjes së Mekës: Turqia, Arabia Saudite dhe Pakistani krijojnë një arkitekturë të re të sigurisë rajonale

Në një zhvillim që pritet të ketë ndikim të rëndësishëm në arkitekturën e sigurisë në Lindjen e Mesme dhe në botën islame, Turqia, Arabia Saudite dhe Pakistani nënshkruan Marrëveshjen e Përbashkët të Mbrojtjes së Mekës gjatë një samiti trepalësh të mbajtur në Pallatin Al-Safa, duke formalizuar një partneritet të ri strategjik të bazuar në mbrojtjen kolektive, bashkëpunimin ushtarak dhe koordinimin në industrinë e mbrojtjes.

Marrëveshja u nënshkrua nga presidenti i Turqisë, Recep Tayyip Erdogan, princi saudit i kurorës Mohammed bin Salman dhe kryeministri i Pakistanit, Shehbaz Sharif, në praninë e Mbretit Salman bin Abdulaziz Al Saud, i cili ishte mikpritësi i samitit. Sipas Drejtorisë së Komunikime-

ve të Turqisë, dokumenti pasqyron angazhimin e tri vendeve për forcimin e sigurisë kolektive, duke u mbështetur në lidhjet historike, solidaritetin islam, interesat e përbashkëta strategjike dhe bashkëpunimin në fushën e mbrojtjes.

Zyrtarët turq theksuan se mar-

Një nga elementet më të rëndësishme të marrëveshjes është parimi i mbrojtjes kolektive, sipas të cilit një sulm i armatosur kundër cilitdo prej tre vendeve do të konsiderohet si sulm ndaj të gjithëve. Përveç aspektit të mbrojtjes kolektive, pakti parashikon zgjerimin e bashkëpunimit në industrinë e mbrojtjes, zhvillimin e projekteve të përbashkëta ushtarake, rritjen e ndërveprueshmërisë së forcave të armatosura dhe koordinimin në përballjen me kërcënimet e sigurisë.

rëveshja është hartuar si një mekanizëm mbrojtës dhe nuk synon asnjë shtet të caktuar. Sipas tyre, objektivi kryesor është forcimi i paqes, stabilitetit dhe prosperitetit rajonal e global përmes ndarjes së përgjegjësive të sigurisë dhe një qasjeje të koordinuar ndaj sfidave të përbashkëta.

Një nga elementet më të rëndësishme të marrëveshjes është parimi i mbrojtjes kolektive, sipas të cilit një sulm i armatosur kundër cilitdo prej tre vendeve do të konsiderohet si sulm ndaj të gjithëve. Përveç aspektit të mbrojtjes kolektive, pakti parashikon zgjerimin e bashkëpunimit në industrinë e mbrojtjes, zhvillimin e projekteve të përbashkëta ushtarake, rritjen e ndërveprueshmërisë së forcave të armatosura dhe koordinimin në përballjen me kërcënimet e sigurisë.

Zyrtarët turq e përshkruan marrëveshjen si rezultat të një procesi të gjatë diplomatik, të ndërtuar mbi parimin e “pronësisë rajonale”, me synimin për krijimin e një kornize të përbashkët sigurie përballë sfidave në rritje në rajon dhe më gjerë.

Ata nënvizuan gjithashtu se Marrëveshja e Mekës nuk zëvendëson aleancat ekzistuese ndërkombëtare, përfshirë NATO-n, por i plotëson ato.

“Nuk është një bllok ushtarak agresiv, nuk është një nismë për frenim dhe nuk është një plan ofensiv. Është një marrëveshje plotësisht mbrojtëse që synon të kontribuojë në stabilitetin rajonal dhe në ndërtimin e një rajoni pa terrorizëm”, deklaruan zyrtarët turq.

Sipas tyre, marrëveshja respekton plotësisht Nenin 51 të Kartës së OKB-së mbi të drejtën e vetëmbrojtjes dhe nuk prek detyrimet ekzistuese ndërkombëtare të Turqisë.

Ata e cilësuan paktin si “historik”, duke deklaruar se “arkitektura rajonale e sigurisë është ridizajnuar me Marrëveshjen e Mekës”, ndërsa bashkëpunimin mes Turqisë, Arabisë Saudite

Presidenti turk Recep Tayyip Erdogan deklaroi se marrëveshja nuk është drejtuar kundër askujt dhe mbetet e hapur për shtetet që ndajnë të njëjtin vizion për stabilitetin rajonal. “Marrëveshja nuk synon asnjë vend dhe është e hapur për pjesëmarrjen e të gjitha vendeve vëllazërore që synojnë paqen, prosperitetin dhe stabilitetin në rajonin tonë”.

dhe Pakistanit e përshkruan si “shprehjen moderne strategjike të një përgjegjësie historike”, të ndërtuar mbi historinë, besimin dhe vëllazërinë e përbashkët.

Erdogan: Marrëveshja është e hapur për vendet që kërkojnë paqe

Presidenti turk Recep Tayyip Erdogan deklaroi se marrëveshja nuk është drejtuar kundër askujt dhe mbetet e hapur për shtetet që ndajnë të njëjtin vizion për stabi-

litetin rajonal.

“Marrëveshja nuk synon asnjë vend dhe është e hapur për pjesëmarrjen e të gjitha vendeve vëllazërore që synojnë paqen, prosperitetin dhe stabilitetin në rajonin tonë”, tha Erdogan.

Ai theksoi se pakti bazohet në parimin e parandalimit kolektiv, do të forcojë bashkëpunimin në mbrojtje, do të mbështesë projektet e përbashkëta të industrisë së mbrojtjes dhe do të kontribuojë në luftën kundër terrorizmit.

Presidenti turk shtoi se marrëveshja riafirmon të drejtën për vetëmbrojtje sipas Nenit 51 të Kartës së OKB-së dhe ritheksoi se Turqia do të vazhdojë të mbështesë zgjidhjen e konflikteve përmes dialogut, diplomacisë dhe respektimit të së drejtës ndërkombëtare.

Erdogan bëri të ditur se kishte udhëtuar në Mekë me ftesë të princit të kurorës Mohammed bin Salman, ku zhvilloi konsultime me liderin saudit dhe kryeministrin pakistanez.

“Me këtë rast, ne si tri vende nënshkruam një Marrëveshje të Përbashkët të Mbrojtjes”, deklaroi ai, duke shprehur shpresën që marrëveshja të sjellë përfitime për të gjithë rajonin.

Arabia Saudite: Një moment historik për bashkëpunimin strategjik

Ministri i Jashtëm saudit, Princi Faisal bin Farhan Al Saud, e cilësoi nënshkrimin e marrëveshjes si dëshmi të thellimit të marrëdhënieve strategjike mes tri vendeve.

“Nënshkrimi nga Lartmadhëria e Tij, Princi i Kurorës, presidenti i Republikës së Turqisë dhe kryeministri i Republikës Islamike të Pakistanit i Marrëveshjes së Përbashkët të Mbrojtjes së Mekës konfirmon thellësinë e marrëdhënieve vëllazërore dhe strategjike midis tri vendeve”, deklaroi ai.

Sipas tij, marrëveshja përfaqëson “një moment të rëndësishëm në rrugën e bashkëpunimit në mbrojtje” dhe është rezultat i dëshirës së përbashkët për bashkimin e përpjekjeve përballë sfidave që kërcënojnë sigurinë dhe stabilitetin rajonal.

“Pakti do t’u shërbejë vendeve

PRINCI FAISAL BIN FARHAN AL SAUD

Marrëveshja përfaqëson “një moment të rëndësishëm në rrugën e bashkëpunimit në mbrojtje” dhe është rezultat i dëshirës së përbashkët për bashkimin e përpjekjeve përballë sfidave që kërcënojnë sigurinë dhe stabilitetin rajonal.

dhe popujve tanë, do të reflektojë pozitivisht në të gjithë rajonin dhe do të hapë rrugën drejt një të ardhmeje të sigurt, në të cilën forcohen mundësitë për zhvillim dhe prosperitet”, tha ministri saudit.

Sharif: Një mburojë paqeje për brezat e ardhshëm

Edhe kryeministri pakistanez Shehbaz Sharif e cilësoi marrëveshjen si një hap historik për sigurinë rajonale.

“I nderuar të nënshkruaj Marrëveshjen e Përbashkët të Mbrojtjes së Mekës së bashku me vëllezërit e mi të dashur, Lartmadhërinë e Tij, Princin e Kurorës Mohammed bin Salman dhe Shkëlqesinë e Tij, Pres-

identin Recep Tayyip Erdogan”, deklaroi Sharif.

Ai tha se Arabia Saudite, Turqia dhe Pakistani janë “tri vende vëllazërore, të bashkuara nga besimi, miqësia dhe një vendosmëri e përbashkët për paqen dhe sigurinë”.

Sharif shprehu bindjen se marrëveshja “do të mbetet një mburojë e paqes për brezat e ardhshëm” dhe do të kontribuojë në prosperitetin e tri vendeve dhe të gjithë botës islame.

Kryeministri pakistanez shprehu gjithashtu mirënjohjen ndaj shefit të Shtabit të Ushtrisë së Pakistanit, mareshalit Syed Asim Munir, për kontributin e tij në finalizimin e marrëveshjes, duke vlerësuar “përpjekjet e tij të palodhshme dhe përkushtimin maksimal”.

Një pakt me ambicie rajonale

Edhe pse liderët e tri vendeve insistojnë se Marrëveshja e Mekës është ekskluzivisht mbrojtëse dhe nuk synon asnjë shtet, rëndësia e saj shkon përtej bashkëpunimit ushtarak.

Me parimin e mbrojtjes kolektive, zgjerimin e bashkëpunimit në industrinë e mbrojtjes, koordinimin kundër terrorizmit dhe mundësinë e anëtarësimit të vendeve të tjera mike, marrëveshja sinjalizon krijimin e një kornize të re sigurie në botën islame.

Liderët e Turqisë, Arabisë Saudite dhe Pakistanit e paraqesin këtë pakt si një mekanizëm për ruajtjen e paqes, stabilitetit dhe prosperitetit, duke argumentuar se ai nuk bie ndesh me aleancat ekzistuese ndërkombëtare, por synon të forcojë aftësinë e vendeve të rajonit për t’u përballur së bashku me sfidat e përbashkëta të sigurisë.

Ministri i Jashtëm i Sllovakisë: “Kosova dhe Krimea, standarde të dyfishta të së drejtës ndërkombëtare”

Ministri i Jashtëm dhe Evropian i Sllovakisë, Juraj Blanár, në një bisedë me gazetarin Ladislav Zemánek për ParlamentníListy.cz, foli për dobësimin e së drejtës ndërkombëtare, standardet e dyfishta në politikën globale, luftën në Ukrainë dhe marrëdhëniet e Sllovakisë me Rusinë, Kinën dhe Indinë. Duke folur për Kosovën dhe Krimenë, Blanár tha se “Kosova u krijua në shkelje të së drejtës ndërkombëtare, sepse integriteti territorial i Serbisë u shkel”, ndërsa për Rusinë theksoi: “Unë nuk po mbroj atë që bëri Rusia, sepse ishte shkelje e së drejtës ndërkombëtare, por le ta zbatojmë të njëjtin standard për të gjithë.”

“Bota ndodhet në një udhëkryq dhe pothuajse askush nuk e respekton më të drejtën ndërkombëtare”, deklaroi Blanár.

Sipas tij, pas përfundimit të botës

bipolare, ekzistonte shpresa se do të krijohesh një formë e re bashkëpunimi, e bazuar në respekt, tolerancë, dialog dhe të drejtën ndërkombëtare.

“Duhet të kthehemi te ky respekt, sepse ai po zhduket. Duhet të dialogojmë përsëri, edhe me ata me të cilët nuk pajtohemi aspak. Nëse nuk i respektojmë të tjerët, si mund të dialogojmë me ta?”, tha ministri sllovak.

Blanár: Nuk mund të ketë standarde të dyfishta

Duke folur për atë që ai e cilëson si politikë të standardeve të dyfishta, Blanár përmendi ndërhyrjen amerikane në Irak, Kosovën, Krimenë dhe Venezuelën.

“Sipas mendimit tonë, sulmi amerikan ndaj Irakut ishte shkelje e së drejtës ndërkombëtare. Ai u krye pa mandat të Këshillit të Sigurimit të OKB-së dhe mbi bazën e argumenteve të

fabrikua”, tha ai.

Blanár tha se qeveria sllovaqe tërhoqi trupat e saj nga Iraku pasi erdhi në pushtet në vitin 2006. “Ne nuk donim të merrnim pjesë në këtë aventurë që shkelte të drejtën ndërkombëtare”, u shpreh ai.

Më pas, ministri solli në vëmendje Kosovën.

“E njëjta gjë vlen për Kosovën. Kosovaukrijuanëshkeljetësëdrejtës ndërkombëtare, sepse integriteti territorial i Serbisë u shkel.”

Ai kundërshtoi argumentin se Kosova ishte “një rast i veçantë”.

“Shpesh dëgjojmë se Kosova ishte një rast i veçantë. Por kjo është pikërisht standardi i dyfishtë nëse themi gjithashtu se aneksimi i Krimesë nga Rusia ishte shkelje e së drejtës ndërkombëtare, ashtu siç ishte marrja e territorit me forcë ushtarake.”

Sipas Blanár, Sllovakia e ka ngritur këtë çështje edhe me partnerët

e saj në Bashkimin Evropian.

“Prandaj tani po i pyesim partnerët tanë në BE se çfarë ndryshimi ka kur rusët bëjnë të njëjtën gjë që amerikanët dhe aleatët e tyre bënë në Kosovë, ku shkëputën një pjesë të territorit serb. Socialdemokracia jonë ka argumentuar vazhdimisht se ky është një standard i dyfishtë që është i papranueshëm”, tha ai.

“Nuk po mbroj atë që bëri Rusia”
Blanár e bëri të qartë se kritika e tij ndaj standardeve të dyfishta nuk nënkupton justifikim për veprimet e Rusisë.

“Unë nuk po mbroj atë që bëri Rusia, sepse ishte shkelje e së drejtës ndërkombëtare, por le ta zbatojmë të njëjtin standard për të gjithë.”

Ai vijoi: “Ne nuk mund t’i qasemi ligjit në një mënyrë të tillë që, nëse i miri e shkel atë, është në rregull, dhe nëse i keqi e shkel, nuk është në rregull. Kjo është një politikë standardesh të dyfishta që ne e refuzojmë.”

Sipas ministrit, Sllovakia i emërtonte rastet e shkeljeve të së drejtës ndërkombëtare pavarësisht qëndrimit të partnerëve të saj.

“Ne gjithmonë i emëtojmë qartë rastet e shkeljeve të së drejtës ndërkombëtare, pavarësisht nëse partnerëve tanë u pëlqen apo jo”, tha ai.

Blanár përmendi edhe Venezuelën.

“Ne bëmë të njëjtën gjë në lidhje me Venezuelën. Veprimi kundër presidentit Maduro ishte në kundërshtim me të drejtën ndërkombëtare.”

Lufta në Ukrainë nuk ka zgjidhje ushtarake

Duke folur për luftën në Ukrainë dhe zhvillimet e sigurisë në Evropë, Blanár kritikoi zgjerimin e

NATO-s drejt Lindjes.

Sipas tij, marrëveshjet e arritura pas përfundimit të Luftës së Ftohtë duhet të respektohen.

“Marrëveshja me Moskën, megjithëse joformale, nuk u respektua”, tha ai, duke iu referuar zgjerimit të NATO-s.

Blanár përmendi samitin e NATO-s në Bukuresht në vitin 2008, ku u deklarua se Ukraina dhe Gjeorgjia do të bëheshin anëtare të Aleancës.

“Dhe pala ruse e bëri të qartë se kjo ishte tashmë një vijë e kuqe”, tha ai.

Sipas tij, zhvillimet e mëvonshme çuan në përshkallëzim.

“Ne e shohim rezultatin me sytë tanë. Në vend të diplomacisë, u përdor forca ushtarake dhe kemi një luftë që ka vazhduar për pesë vjet.”

“Konflikti në Ukrainë nuk ka zgjidhje ushtarake dhe mund të zgjidhet vetëm përmes diplomacisë”, deklaroi ministri i Jashtëm i Sllovakisë.

Sllovakia: dialog me të gjitha palët

Blanár mbrojti gjithashtu politikën e qeverisë së Robert Ficos për zhvillimin e marrëdhënieve me vende të ndryshme, përfshirë Rusinë, Kinën dhe Indinë.

“Edhe pse jemi anëtarë të BE-së dhe NATO-s, ne gjithashtu zhvillojmë dialog me të tjerët, sepse jemi një vend sovran dhe duam të ushtrojmë sovranitetin tonë ndaj partnerëve tanë”, tha ai.

Ministri theksoi rëndësinë e vendeve të Jugut Global dhe Indo-Paqësorit.

“Ato përfaqësojnë 64% të PBB-së botërore dhe 60% të popullsisë. Nëse diskutojmë për to pa respekt dhe nuk i perceptojmë arrit-

jet e tyre, atëherë, sipas mendimit tim, të gjithë jemi të humbur”, tha Blanár.

Ai përmendi marrëdhëniet ekonomike me Kinën dhe Indinë si pjesë të politikës së jashtme të Bratislavës.

Sipas tij, Sllovakia nënshkroi një partneritet strategjik me Kinën në vitin 2024, ndërsa një nga rezultatet konkrete ishte investimi kinez prej 1.4 miliardë eurosh në prodhimin e baterive elektrike nga kompania Gotion.

Blanár përmendi gjithashtu marrëdhëniet në rritje me Indinë dhe vizitat e ndërsjella të nivelit të lartë.

Duhet të krijohet një sistem i ri sigurie

Ministri sllovak tha se bota duhet të ndërtojë një arkitekturë të re sigurie.

“Sot, komuniteti botëror ka arritur në një udhëkryq. Bota nuk do të jetë më e njëjtë si më parë. Do të duhet të krijohet një sistem i ri sigurie, të cilin ne do t’ia garantojmë njëri-tjetrit.”

Blanár tha se ky sistem nuk duhet të rikthejë bipolaritetin e Luftës së Ftohtë.

“Duhet të përpiqemi për një botë që nuk është bipolare, siç ishte gjatë Luftës së Ftohtë. Kemi përvojë me Perden e Hekurt. Dhe ajo nuk çoi në asgjë pozitive. Duhet të mësojmë prej saj.”

Sipas tij, në këtë proces duhet të përfshihen edhe vende të Jugut Global.

“Duhet të ftojme në tryezë edhe aktorë të tjerë që mund të kontribuojnë në siguri, konkretisht vendet e Jugut Global, përfshirë Indinë, vendet afrikane dhe Brazilin, dhe së bashku të rikthehemi te respektimi i së drejtës ndërkombëtare.”

ENGLISH EDITION ARGUMENTUM

Albania's First Geopolitical Analysis Magazine

Dear readers and followers of Argumentum.al,

Since 2022, **Argumentum.al** has also been published in the format of a monthly magazine, creating a dedicated space for analysis, reflection, and interpretation of the most significant developments in Albania, the region, and the world.

Argumentum Magazine aims to go beyond daily news by examining the forces, actors, and dynamics that shape political, diplomatic, and geopolitical realities. Each issue features a selection of articles, analyses, and opinion pieces addressing key national, regional, and global developments.

Through contributions from experts, analysts, researchers, and prominent figures from Albanian and international politics and public discourse, **Argumentum Magazine** seeks to serve as a trusted platform for analytical thinking and informed debate on issues that shape our present and future.

We invite you to explore **Argumentum Magazine** in both Albanian and English and follow our analyses on politics, diplomacy, security, and geopolitical developments shaping the world we live in.

ARGUMENTUM

Beyond the news. Analyzing the forces shaping our world.

Marjana DODA

Editor-in-Chief

Council of Albanian Ambassadors Raises Concern Over Serbian Plan to Alter the Ibër River

The Council of Albanian Ambassadors (CAA) expresses its deep concern regarding the recent statement by the President of Serbia, Aleksandar Vučić, indicating that the Serbian authorities are considering the possibility of altering the course of the Ibër River and have reportedly engaged experts to examine such an option.

The Council of Albanian Ambassadors (CAA) has expressed deep concern over Serbian President Aleksandar Vučić's remarks about the possible alteration of the course of the Ibër River. The CAA warns that any unilateral action involving the river and the Ujman/Gazivoda water system could threaten Kosovo's water, energy and environmental security, and calls on Belgrade to ensure transparency, prior consultation and full respect for international law.

Full statement by the Council of Albanian Ambassadors (CAA)

The Council of Albanian Ambassadors (CAA) expresses its deep concern regarding the recent statement by the President

of Serbia, Aleksandar Vučić, indicating that the Serbian authorities are considering the possibility of altering the course of the Ibër River and have reportedly engaged experts to examine such an option.

The CAA considers it particularly troubling that an issue directly related to water resources, energy security and the well-being of citizens is being introduced into the political sphere and potentially used as an instrument of pressure against the Republic of Kosova. The Ibër River and the Ujman/Gazivoda water system are of vital importance for Kosova's water supply, electricity generation, economic development and the daily lives of its citizens, regardless of ethnicity. Any unilateral action aimed at al-

tering the natural course of the river and capable of producing significant transboundary consequences must be approached with the utmost responsibility and in full accordance with international law.

The CAA recalls that international water law is founded upon several fundamental principles, including: the equitable and reasonable utilization of shared water resources; the obligation of States to take all appropriate measures to prevent significant harm to other riparian parties; the duty to cooperate and exchange information; the obligation to provide prior notification and engage in consultations concerning planned measures that may have significant transboundary effects; and the protection of ecosystems and the sustainable use of shared water resources. These principles are reflected,

inter alia, in the 1997 United Nations Convention on the Law of the Non-Navigational Uses of International Watercourses, as well as in the 1992 UNECE Convention on the Protection and Use of Transboundary Watercourses and International Lakes, both of which constitute important elements of the international legal framework governing the peaceful and sustainable management of shared water resources.

Accordingly, any project intended to alter the course of a transboundary river and which may have serious consequences for the water supply, energy security, environment or economic life of another territory cannot be regarded as a purely domestic matter. Such actions require transparency, comprehensive transboundary environmental and socio-economic impact assessments, prior

notification, consultations and genuine cooperation with all affected parties, in accordance with the applicable rules and principles of international law. The CAA considers the use of water and other essential natural resources as instruments of political pressure to be unacceptable. Such rhetoric is inconsistent with the principles of regional cooperation, good neighborly relations and the values upon which the European future of the Western Balkans should be built.

The CAA calls upon President Vučić and the institutions of the Republic of Serbia to refrain from any unilateral initiative or action that could undermine the water, energy, economic or environmental security of the Republic of Kosova and its citizens.

At the same time, the CAA calls upon the European Union, the United States of America, the OSCE and other international partners to treat these statements with due seriousness and to seek transparency and clarification from the authorities in Belgrade regarding the existence of any concrete plans to alter the course of the Ibër River.

The Council of Albanian Ambassadors reiterates that water is a vital resource that should unite rather than divide peoples. Lasting peace and stability in the region cannot be built through threats or the instrumentalization of natural resources, but only through dialogue, cooperation, respect for sovereignty and territorial integrity, and full adherence to international law.

The Ibar River Should Carry Water, Not Nationalist Politics

By Albert Rakipi*

Albania Serbia Diplomatic Clash Heats Up the Summer

The latest dispute over the Ibar River shows how quickly a real security issue in the Western Balkans can be transformed into a contest of nationalist narratives. When Serbian President Aleksandar Vučić announced that experts were examining possible changes to the flow of the Ibar, linking the idea to the treatment of Serbs in Kosova, the issue immediately went beyond water management. The Ibar and the Ujman reservoir are vital to Kosova's water supply, agriculture, industry and energy system. Any serious interference with this system would therefore have implications for national security, not simply hydrology.

This is why Belgrade's statement deserved a firm response. Water cannot become an instrument of political punishment.

Yet the debate quickly moved elsewhere. What began as a question of water became a discussion about "Kosova and Metohija," "Greater Albania," Resolution 1244 and competing versions of history and sovereignty.

This shift is politically convenient for Serbia because it obscures the central question: can an upstream intervention be treated as a purely domestic matter if it creates significant consequences downstream in Kosova?

Kosova's initial response was therefore strategically sound. Pristina treated the issue primarily as one of water security, critical infrastructure, energy security and international norms rather than immediately entering a historical confrontation with Serbia. Facts, law and technical evidence provide a stronger case than nationalist rhetoric.

The answer is clearly no. International water principles rest on the recognition that rivers do not respect political narratives. Their management requires cooperation, consultation and prevention of significant cross border harm. Serbia is correct that Albania is not a riparian state on the Ibar. But this does not make a measure affecting Kosova a purely inter-

nal Serbian matter.

Kosova's initial response was therefore strategically sound. Pristina treated the issue primarily as one of water security, critical infrastructure, energy security and international norms rather than immediately entering a historical confrontation with Serbia. Facts, law and technical evidence provide a stronger case

than nationalist rhetoric. The same lesson deserves attention in Tirana.

Albania has every legitimate reason to support Kosova. Its security, international position and successful statehood are strategic interests for Albania and the region. But support should strengthen Kosova's voice, not replace it.

The rapid escalation of the Ibar dispute into a direct political exchange between Tirana and Belgrade created precisely the terrain on which Serbian diplomacy is most comfortable. The discussion moved from water security to "Greater Albania," territorial claims and historical grievances. That shift did not necessarily serve Kosova. There is a broader problem. Albanian foreign policy has periodically displayed what might be called a proxy foreign policy toward Kosova, using issues that fundamentally belong to

Kosova and its institutions to project regional leadership, demonstrate usefulness to Western capitals and potentially convert that visibility into short term political capital at home.

The problem begins when supporting Kosova becomes using Kosova.

This tendency is not new. Tirana has sometimes behaved as though reconciliation between

Albanians and Serbs were principally a matter between Albania and Serbia, when the real peace equation is between Kosova and Serbia. This has produced a paternalistic tendency to speak for Kosova, represent it or position Tirana as an intermediary in matters that belong first and foremost to Pristina.

The episode of 2023 remains a striking example. At a sensitive

This tendency is not new. Tirana has sometimes behaved as though reconciliation between Albanians and Serbs were principally a matter between Albania and Serbia, when the real peace equation is between Kosova and Serbia. This has produced a paternalistic tendency to speak for Kosova, represent it or position Tirana as an intermediary in matters that belong first and foremost to Pristina.

moment in relations between Pristina and Belgrade, Prime Minister Edi Rama announced that he had sent French President Emmanuel Macron and German Chancellor Olaf Scholz a draft statute for the Association of Serb Majority Municipalities in Kosova. Kosova's own authorities had not seen the document before it was presented to the two European leaders.

Whatever the merits of the proposal, advancing internationally a document touching Kosova's constitutional order without prior consultation with Pristina illustrated precisely the problem.

At times, Albania's political establishment appears to forget a fundamental reality and behaves as though Kosova were an autonomous province of Albania rather than an independent state.

It is not.

The exceptionally close ties between Albania and Kosova make cooperation natural and indispensable. They do not give Tirana the right to substitute itself for Pristina. Indeed, a policy presented as support can, when taken too far, diminish Kosova's own agency and create the impression that it requires representation from Albania.

That runs against one of the most important political achievements of the past two decades: the consolidation of Kosova as an independent political subject, not as an appendage of Albania and not as an unresolved Albanian national question.

The relationship between Ti-

rana and Pristina is therefore strongest when it is understood as a relationship between two independent states with exceptionally close ties, not between a political center and a dependent periphery.

The international response to the Ibar dispute was notably more restrained. The European Union returned the issue to the framework of normalization between Kosova and Serbia, Washington stressed that normalization is indispensable to peace and stability in the Western Balkans, and Germany likewise warned that statements about changing the Ibar's course do not contribute to that objective.

There is little evidence that the dispute itself points toward im-

minent conflict. It is instead another example of how unresolved relations between Kosova and Serbia can transform even technical questions into disputes over history, identity and sovereignty.

The Ibar is a genuine issue of Kosova's water and energy security. But the political confrontation surrounding it shows once again how easily nationalist narratives can overwhelm facts, law and political reality.

The region has spent too much of its history turning geography into mythology.

This time, the river should simply be allowed to carry water.

***PhD, Chairman of the Albanian Institute for International Studies (AIIS)**

The Reconfiguration of Maritime Governance: Structural Hegemonic Decline and the Arctic Pivot

Dr. Ermir I. Hajdini

On August 15, 2026, the ice-strengthened container vessel *Dubai Tower*, operated by Hong Kong-registered carrier Sea Legend Line, departed the Port of Ningbo-Zhoushan to launch the “China-Europe Arctic Express”. Marking the first regularly scheduled, weekly liner service traversing Russia’s Northern Sea Route (NSR) to major Northern European ports—including Felixstowe, Rotterdam, and Hamburg—the voyage represents a critical empirical milestone. By cutting East-West transit times from over 40 days via conventional southern routes down to approximately 18–20 days, this inaugural journey signifies the definitive transition of the Polar Silk Road from a theoretical policy concept into an operationalized commercial reality. Yet, the commercialization of this Arctic corridor is not merely a story of receding polar ice caps or seasonal supply-chain optimization. Rather, it represents the physical manifestation of a profound geopolitical shift: the structural decay of Pax Americana and the reconfiguration of global maritime governance. For nearly eight decades, the security architecture underwriting international sea lines of communication (SLOCs) rested on a fundamental par-

“The material overextension of U.S. naval forces, coupled with domestic political realignments toward strategic retrenchment, has exposed the vulnerabilities of the traditional maritime commons. Recent asymmetric disruptions across Middle Eastern corridors—where non-state actors have repeatedly paralyzed Red Sea transit despite multilateral naval deployments—demonstrate the waning efficacy of traditional blue-water power projection in securing global supply chains.”

adox. The United States Navy operated as an uncompensated global guarantor of freedom of navigation, policing critical maritime chokepoints—from the Strait of Malacca and the Bab-el-Mandeb to the Strait of Hormuz—while simultane-

ously retaining absolute power projection capabilities over those same maritime arteries. Under the normative banner of the liberal international order, Washington effectively externalized maritime security costs for global trading states. However, this framework embedded an asymmetric strategic liability for major non-Western powers. By maintaining operational primacy over the primary maritime chokepoints through which East Asian energy imports and industrial exports flow, the United States preserved a structural, default capability for economic interdiction.

This open-commons governance model has entered a period of terminal strain. The material overextension of U.S. naval forces, coupled with domestic political realignments toward strategic retrenchment, has exposed the vulnerabilities of the traditional maritime commons. Recent asymmetric disruptions across Middle Eastern corridors—where non-state actors have repeatedly paralyzed Red Sea transit despite multilateral naval deployments—demonstrate the waning efficacy of traditional blue-water power projection in securing global supply chains. Furthermore, the increasing weaponization of extraterritorial jurisdiction, maritime insurance cartels, and Western financial clearinghouses has transformed reliance on international sea lanes from a low-cost economic convenience into a critical strategic vulnerability. In the event of a high-intensity crisis in the Indo-Pacific, Beijing's dependence on traditional southern routes creates

The acceleration of the Polar Silk Road serves as a calculated institutional response to this systemic vulnerability. Rather than functioning merely as an alternative trade lane, the corridor operates as a sovereign, gated transit mechanism engineered to bypass Western maritime jurisdiction and naval interdiction.

an acute vulnerability to distant blockades beyond the immediate reach of its anti-access/area-denial (A2/AD) umbrella. The acceleration of the Polar Silk Road serves as a calculated institutional response to this systemic vulnerability. Rather than functioning merely as an alternative trade lane, the cor-

ridor operates as a sovereign, gated transit mechanism engineered to bypass Western maritime jurisdiction and naval interdiction.

This geopolitical shift redefines the institutional parameters of global maritime trade along two primary structural vectors:

- Jurisdictional Enclosure over

THE ARCTIC IN NUMBERS

Transit time to Northern Europe via the Northern Sea Route.

18^{DAYS}–20

The goal for a reliable, year-round shipping corridor.

52 WEEKS PER YEAR

Open Commons: In contrast to the Pax Americana framework, which operates within open, internationalized waters governed by general principles of freedom of navigation under the UN Convention on the Law of the Sea (UNCLOS), the Northern Sea Route functions as a highly regulated, sovereign corridor. Operating predominantly within Russia's Exclusive Economic Zone (EEZ) and internal waters, navigation is subject to mandatory domestic regulatory oversight, administrative permitting by state enterprises (such as Rosatom), and specialized icebreaker escort protocols.

- **Geostrategic Realignment and Supply Chain Insulation:** The institutionalization of scheduled container services along the NSR establishes a physical and administrative sanctuary for Sino-Eurasian

trade. By coupling China's commercial maritime shipping capacity with Russia's geographic dominance and nuclear icebreaking infrastructure, Beijing and Moscow are insulating high-value, strategic trade—including electric vehicles, green energy infrastructure, and industrial machinery—from potential Western sanctions regimes, maritime blockades, or extra-regional security shocks. Ultimately, the maiden voyage of the Dubai Tower signals a broader historical pivot: a transition from a unipolar, open-commons model of maritime governance to a multipolar system characterized by sovereign, territorialized trade corridors. As the capacity of traditional maritime guarantors to maintain global order declines, Eurasian powers are actively withdrawing critical

logistics nodes from international waters—anchoring strategic trade within sovereign, un-blockadable northern sanctuaries.

A central counter-argument to the viability of the Polar Silk Road has historically rested on its temporal constraint: navigation along the Northern Sea Route was confined to a summer-autumn window (typically July through October). However, the strategic commitments of the Russian state, executed through state atomic energy corporation Rosatom, are systematically dismantling this operational limitation.

Through massive capital deployment into the world's only nuclear-powered icebreaker fleet—most notably the Project 22220 universal icebreakers (Arktika, Sibir, Ural, Yakutia, and the newly commissioned Chukotka) alongside the su-

Typical duration through traditional southern routes.

**Over
40 days**

The goal for a reliable, year-round shipping corridor.

**Up to
50% faster**

THE ARCTIC IN NUMBERS

15 August 2026

“Dubai Tower” departed from Ningbo-Zhoushan.

1 weekly service

The new China-Europe Arctic Express.

per-heavy Project 10510 Leader-class vessels—Moscow is engineering the technical capacity required for year-round commercial transit through thick multi-year ice.

This structural shift from a seasonal alternative to a permanent transport artery alters the economic calculus of global trade in two fundamental ways:

- **Freight Cost Amortization and Speed-to-Market:** The transition to year-round operational predictability allows shipping lines to build fixed, 52-week liner schedules rather than relying on seasonal charters. When combined with transit times that are 40% to 50% faster than conventional routes via the Malacca Strait and Suez Canal, the route drastically reduces bunker fuel consumption, vessel charter fees, and working capital tied up in transit.
- **Consolidation of Chinese Ex-**

port Primacy: By lowering the landed cost per Twenty-Foot Equivalent Unit (TEU), the Polar Silk Road reinforces the global market dominance of Chinese manufacturing. High-value, time-sensitive, and green-tech exports—such as electric vehicles, lithium-ion battery packs,

solar components, and industrial machinery—benefit directly from reduced transit times and lower freight overheads. This price advantage acts as an economic multiplier, ensuring that Chinese goods remain price-competitive in European and Eurasian markets even amidst rising tariff environments.

Consequently, Rosatom’s ice-breaking infrastructure functions not merely as an escort service, but as a critical economic subsidy for the Sino-Russian trade axis. By converting a harsh environmental hazard into a predictable logistics corridor, Moscow and Beijing are establishing a permanent trade highway that reinforces China’s export competitiveness outside Western-controlled maritime choke points.

** Legal Analyst & University Lecturer*

Nearly 80 years

The era of US-led maritime order.

3 European ports

Felixstowe, Rotterdam and Hamburg.

Belgrade, Zelensky and the Consulates! The European Pact takes water! Drone in Leipzig and hybrid war! Why a ceasefire is needed in September

REAL POLITIK NO. 109 | 21 JULY - 20 AUGUST 2026 | EXCLUSIVELY FOR ARGUMENTUM

“Flash” Comments on 5 major diplomatic events with only 1.000 words by the well-known analyst, Grand Master in Diplomacy

DR. JORGJI KOTE *GRAND MASTER*

1.

Belgrade, Zelensky and the Consulates! In late July, the public attention was stunned by the statement by a Serbian Minister, Mrs. Snezana Paunovic on the ethnic cleansing of Kosovo Albanians; an agreement on principle on opening the Albanian Consulate in Bujanoc, Prescevo's Valley and the Serbian Consulate in Shkodra and the statement by President Zelensky in Belgrade who did not recognize Kosovo. These three events were also a test for the coherence and consequence of our diplomacy vis à vis Koso-

vo and Serbia. Prime Minister's position on his own compatriots in Tirana, Pristina and elsewhere who urged him to make a statement made unpleasant impressions. He justified this with the statement by Foreign Minister Hoxha, considering the state-

ment by the Serbian Minister a stupidity! This “stinginess” and negativity by Prime Minister Rama on such major issues although he speaks on everything has left a bad public taste. Regarding the Consulate, the statement by the Minister of Eu-

Yes, the opening of our Consulate in Bujanoc is fully justifiable with over 100.000 Albanian citizens there amidst dozens of problems crying out for solution. Whereas the Serbian Consulate in Shkodra is unnecessary. For there are only 54 Serbian citizens there and that only two hour's drive is the Serbian Embassy in Tirana! Rama's position hereby was also pro-serbian.

rope and Foreign Affairs on the reciprocity was not persuasive. Actually, reciprocity in international relations does not apply automatically, in each case and in the same field, but according to the need and case by case. Yes, the opening of our Consulate in Bujanoc is fully justifiable with over 100.000 Albanian citizens there amidst dozens of problems crying out for solution. Whereas the Serbian Consulate in Shkoder is unnecessary. For there are only 54 Serbian citizens there and that only two hour's drive is the Serbian Embassy in Tirana! Rama's position hereby was also pro-serbian. And thirdly, many fellow citizens criticized President Zelensky for his statement on not recognizing Kosovo's independence and his false claim that it contravenes international law! On the opposite, the International Court of Justice did

This crisis with its well-known effects in early August from Morrocco to Spain showed the failure of the EU Emigration Pact adopted most recently after almost 15 years of hard and heated debates and discussions! It showed the inability of the EU and Spanish security forces in this area of great public sensitiveness.

confirm in 2010 its full compliance with such a law. Besides, President Zelenski could have easily averted the answer tw that

question with diplomatic elegance and not go against the European and US position. Rama did even a greater mistake when he rushed to label his compatriots as turbo-folks and nationalists for that! It would have been much better for him to have kept silence and not stick to his serbian favouritism! He should have praised his fellow citizens instead of demonizing and victimizing them for upholding Albania's position!

2. The European Asylym Pact took water right from its very first case in the Spanish enclave of Ceuta! This crisis with its well-known effects in early August from Morrocco to Spain showed the failure of the EU Emigration Pact adopted most recently after almost 15 years of hard and heated debates and discussions!

It showed the inability of the EU and Spanish security forces in this area of great public sensitivity. ARGUMENTUM has published many useful info and insights; but whatever they are, it is evident that something is not working with this Pact; therefore, the EU should identify its weak spots where the EU “ship” is taking water, so that such case should not be repeated anymore.

3.

The drone in Leipzig and hybrid war!! On 5 August, very

near the groundway in the Leipzig Airport was discovered an explosive drone. If it would blast, which did not occur due to a technical diffeet, it would have destroyed a big Ukrainian transport aircraft destined to Kiev with weapons and many other material damages. Although the Airport has an anti-drone protective system, it failed in this case; this shows that the relevant air defence equipment cannot guarantee protection from drone attacks like this one. The alarm, fear and panic in the Ger-

man politics, media and public opinion was instantenous and extraordinary. The Federal Minister of Interior, Alexander Dobrindt interrupted his vacations and returned to Berlin. He spoke on a very professional drone attack which was prepared long ago. Dobrindt considered this attack as an integral part of the hybrid war by “foreign powers” implying Russia, which he however did not mention by name for they do not have the relevant testimonies. But the renowned expert on security issues, Peter Naumann, Professor in King’s College in London says that the “hybrid war” related to Russia, its protagonist. Moreover when it is known that there were some large Ukrainian transport planes in Leipzig Airport bound for Ukraine.

Dobrindt considered this attack as an integral part of the hybrid war by “foreign powers” implying Russia, which he however did not mention by name for they do not have the relevant testimonies. But the renowned expert on security issues, Peter Naumann, Professor in King’s College in London says that the “hybrid war” related to Russia, its protagonist.

Actually, hybrid war is designed to damage and destabilize another state without dispatching military troops there but maily through sabotage, cyber attacks, attaks against energy and digital infrastructure, hostile propaganda and interferences in electoral processes. It proceeds a possible military aggression through panic and uncertainty. According to the Austrian military expert, Colonel Markus Reisner “in the european societies, 1000 internet tollss are much more effetine than 100.000 heavily armed soldiers”.

This incident showed that after Romania, Poland and Baltic states, Rssia is targeting Germany now with different forms of hybrid war and the drone in Leipzig was just the beginning.

4.

Why a ceasefire is needed in September! As autumn is edging closer, a major question is posed whether there would be a ceasefire till then, which would also pave the way to genuine peace. According to experts, the opportunities for that are there, given the situation and the major indicators for all the parties involved into the conflict. In particular, the serious situation for Russia in the recent months in the front line and the gloomy prospects for Ukraine on the eve of the coming winter after the Russian bombardments, destroying the energy and water infrastructure in Kyiv. Likewise, in political terms, in early November there will be the mid-term elections in the US for the Congress and the polls are very discouraging for Republicans. Thus, if Trump wants to do well during these elections, he terribly needs a ceasefire that would also promise sustainable peace in Ukraine

Likewise, in political terms, in early November there will be the mid-term elections in the US for the Congress and the polls are very discouraging for Republicans. Thus, if Trump wants to do well during these elections, he terribly needs a ceasefire that would also promise sustainable peace in Ukraine and in Middle East.

and in Middle East. This is why he is exercising a strong pressure, through his special envoys Kushner and Witkoff there.

Another indicator is the US hesitation to provide Kiev with the Patriot systems which Trump promised during the NATO Summit in Ankara this July. But

without these missile “Patriot” missiles, the Ukrainian air system which is “Achilles Heel” cannot work. Likewise, Trump has urged Zelenskyy not to bombard oil refineries deep in the Russian territory. Finally, whether this ceasefire would be possible in autumn, this remains to be seen.

The European Asylum Pact took water right from its very first case in the Spanish enclave of Ceuta! This crisis with its well-known effects in early August from Morocco to Spain showed the failure of the EU Emigration Pact adopted most recently after almost 15 years of hard and heated debates and discussions! It showed the inability of the EU and Spanish security forces in this area of great public sensitivity. ARGUMENTUM has published many useful info and insights; but whatever they are, it is evident that something is not working with this Pact; there-

fore, the EU should identify its weak spots where the EU “ship” is taking water, so that such case should not be repeated anymore.

3. The drone in Leipzig and hybrid war!! On 5 August, very near the groundway in the Leipzig Airport was discovered an explosive drone. If it would blast, which did not occur due to a technical diffeet, it would have destroyed a big Ukrainian transport aircraft destined to Kiev with weapons and many other material damages. Although the Airport has an anti-drone protective system, it failed in this case; this shows that the relevant air defence equipment cannot guarantee protection from drone attacks like this one. The alarm, fear and panic in the German politics, media and public opinion was instantenous and extraordinary. The Federal Minister of Interior, Alexander Dobrindt interrupted his vacations and returned to Berlin. He spoke on a very professional drone attack which was prepared long ago. Dobrindt considered this attack as an integral part of the hybrid war by “foreign powers” implying Russia, which he however did not mention by name for they do not have the relevant testimonies. But the renowned expert on security issues, Peter Naumann, Professor in King’s College in London says that the “hybrid war” related to Russia, its protagonist. Moreover when it is known that there were some large Ukrainian transport planes in Leipzig Airport bound for Ukraine.

Actually, hybrid war is designed to damage and destabilize an-

other state without dispatching military troops there but mailly through sabotage, cyber attacks, attaks against energy and digital infrastructure, hostile propaganda and interferences in electoral processes. It proceeds a possible military aggression through panic and uncertainty. According to the Austrian military expert, Colonel Markus Reisner “in the european societies, 1000 internet tollss are much more effctive than 100.000 heavily armed soldiers”.

This incident showed that after Romania, Poland and Baltic states, Rssia is targeting Germany now with different forms

It’s only the start to the end! The 9th Inter-Governmental Conference EU – Albania was held in Brussels on 13 July. It did also mark the closure of Chapters 24, 25 and 30 of Accession Negotiations. They deal with education, science, culture and foreign relations. Actually, they are the easiest from the 36 chapters; they could have been closed even earlier, if the provisioal closure of the cluster “Fundamentals” would not have lasted for months.

of hybrid war and the drone in Leipzig was just the beginning.

4. Why a ceasefire is needed in September! As autumn is edging closer, a major question is posed whether there would be a ceacefire till then, which would also pave the way to genuine peace.

According to experts, the opportunities for that are there, given the situation and the major indicators for all the parties involved into the conflict. In particular, the serious situation for Russia in the recent months in the front line and the gloomy prospects for Ukraine on the eve of the coming winter after the Russian bombardments, destroying the energy and water infrastructure in Kyiev. Likewise, in political terms, in early November there will be the mid-term elections in the US for the Congress and the polls are very discouraging for Republicans. Thus, if Trump wants to do well during these elections, he terribly needs a ceacefire that would also promise sustainable peace in Ukraine and in Midle East. This is why he is exercising a strong pressure, through his special envoyes Kushner and Witkoff there.

Another indicator is the US hesitation to provide Kiev with the Patriot systems which Trump promised during the NATO Summit in Ankara this July. But without these missile “Patriot” missiles, the Ukrainian air system which is “Achilles Heel” cannot work. Likewise, Trump has urged Zelenski not to bombard oil rafineries deep in the Russian territory. Finally, whether this ceasefire would be possible in autumn, this remains to be seen.

THE FOUR DAYS THAT CHANGED HISTORY

A UN arms embargo imposed on the whole of former Yugoslavia in 1991 had frozen Croatia's ability to legally acquire the weapons, armor, and aircraft that a modern army needs, while the Yugoslav People's Army, the fourth-largest military force in Europe at the time of its breakup, had handed the bulk of its arsenal to Serb forces in Croatia and Bosnia.

By Matej Markič

Ask an educated European to name a military operation that reshaped a country's borders after the Second World War, and the answers arrive quickly and predictably. The United Kingdom's decades-long deployment across Northern Ireland. Turkey's 1974 invasion and continuing occupation of northern Cyprus. Britain's 1982 expedition to the South Atlantic to retake the Falkland Islands. Russia's seizure of Crimea in 2014, and now its full-scale war against Ukraine, complete with Kyiv's own bold counterthrust into Kursk. These

are the events that populate textbooks, documentaries, and the general knowledge of anyone who has ever taken a passing interest in European affairs.

And yet almost nobody outside the Balkans has heard of Operation Storm, the four-day Croatian offensive that began at dawn on August 4, 1995, and that stands, by every serious military metric, as the largest and most logistically demanding operation conducted on European soil since 1945. Not the British campaign in Ulster. Not the Turkish landing on Cyprus. Not even, once the numbers are actually compared rather than assumed, the two operations most people would instinctively

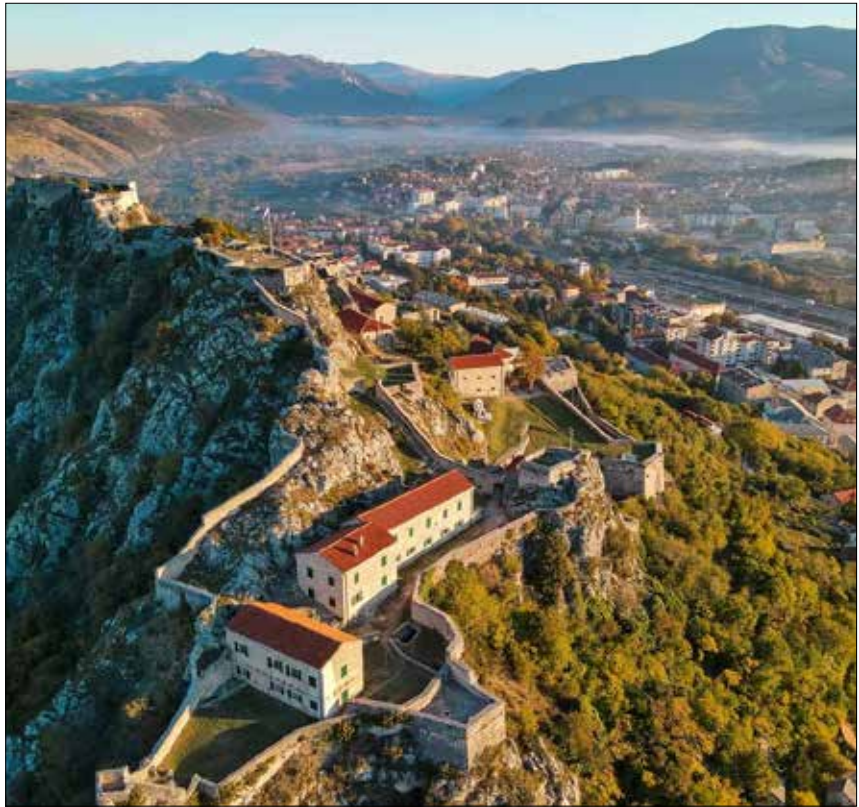
reach for as the obvious modern benchmarks, the Falklands War and Russia's 2022 invasion of Ukraine. Operation Storm outpaces all of them in the sheer number of men mobilized and the complexity of the coordination required to move them. However, the most striking was the fact that this perfectly executed operation was carried out not by a great power with decades of institutional military infrastructure behind it, but by Croatia, a country of barely four million people that had been a sovereign state for less than four years.

A country that should not have been able to do this

This is the part of the story that gets lost, and it is the part that actually matters. Croatia did not enter August 1995 from a position of strength. It entered from a position that, on paper, looked close to hopeless.

Most notably, a UN arms embargo imposed on the whole of former Yugoslavia in 1991 had frozen Croatia's ability to legally acquire the weapons, armor, and aircraft that a modern army needs, while the Yugoslav People's Army, the fourth-largest military force in Europe at the time of its breakup, had handed the bulk of its arsenal to Serb forces in Croatia and Bosnia.

Roughly a fifth of Croatian territory, more than 10,000 square kilometers, was effectively occupied and militarily controlled by the self-proclaimed Republic of Serbian Krajina, a Serb paramilitary statelet backed by Belgrade and shielded, whether by design or by paralysis, behind a

Knin museum - Knin Museum

The operation opened with Croatian air strikes against Serb command, communications, and logistics nodes, followed by an artillery and ground assault that broke the Krajina's defenses within hours rather than days. Knin, the self-declared capital of the Serb statelet, fell on the second day.

UN protection mandate that had frozen the conflict rather than resolved it.

Moreover, international sympathy was thin, diplomatic pres-

sure to simply accept the territorial loss was constant, and the country doing the resisting was, in terms of manpower, armor, and airpower, decisively outmatched by what it faced. This was not a fair fight on paper. It was the underdog scenario in its purest form.

The four days that changed history

What Croatia produced in response was not a raid or a limited counterattack but a fully synchronized offensive across a 630-kilometer front, organized into four coordinated phases, Storm-1 through Storm-4, executed by five army corps together with special police units advancing from the Velebit mountains, and supported by Bosnian government forces striking from the Bihać pocket into the Serb rear. Somewhere between 130,000

and 200,000 troops moved simultaneously along thirty separate directions of attack, a scale of mobilization that a country of four million people has no obvious right to be able to generate, let alone command with any coherence.

The operation opened with Croatian air strikes against Serb command, communications, and logistics nodes, followed by an artillery and ground assault that broke the Krajina's defenses within hours rather than days. Knin, the self-declared capital of the Serb statelet, fell on the second day. By the evening of August 7, the operation was declared complete, though mop-up actions against isolated pockets continued for roughly another week. In under four days, Croatia had liberated more than 10,000 square kilometers, roughly 18.4 percent of its internationally recognized territory, and effectively erased the Republic of Serbian Krajina from the map.

The consequences reached well beyond Croatia's borders. Storm broke the momentum of Serb forces across the wider region, shifted the balance of the Bosnian war decisively, and pushed Slobodan Milošević, whose leverage depended on the perception that Serb territorial gains were permanent, toward the negotiating table that produced the Dayton Accords three months later. A war that had ground on for four years, with horrors of Vukovar and Srebrenica already seared into memory, was brought to the edge of its end by an operation that most people in West-

The Fortress of Knin - Croatian Impressive Hidden Gem

ern Europe and North America have simply never heard of.

Comparisons? What Comparisons?

Take the Falklands War, which remains the reference point most people in the UK reach for when they think of a decisive modern military operation. Impressive as it was as a logistical feat across eight thousand miles of open ocean, the estimated size of the entire British task force was between 26,000 and 28,000 servicemen, sailors, and support personnel combined, of whom perhaps 10,000 actually fought on the ground. That is not a fifth but rather closer to a fifteenth of the force Croatia put into the field in a single coordinated offensive across a single continuous front.

Now, let's consider the case people reach for instinctively nowa-

days, Russia's full-scale invasion of Ukraine in February 2022, which is routinely, and lazily, described as the largest European war since 1945. Set aside for a moment that Russia straddles two continents and that only a sliver of its territory and a minority of the political and military tradition it represents actually sits within Europe in any meaningful institutional or geographic sense; treating a Eurasian land empire as simply another European state flattens a distinction that matters.

But even accepting the loosest possible definition, the comparison does not hold up on its own terms. Western intelligence estimates put the Russian invasion force at somewhere between 150,000 and 190,000 troops at the outset, a number squarely inside, not above, the range Croatia mobilized for Storm. And

Russia's territorial results have been strikingly unimpressive relative to that force: having controlled roughly 27 to 28 percent of Ukraine at its peak in March 2022, Russia today, after more than four years of grinding war and staggering losses, controls somewhere around 18 to 20 percent of the country, having been pushed out of the Kyiv approaches, Chernihiv, Sumy, almost the whole of Kharkiv oblast, and half of Kherson. A large share of what Russia now holds was already occupied before the 2022 invasion even began.

Croatia, fighting under an arms embargo with a fraction of the population and none of Russia's industrial base, retook nearly a fifth of its own country and finished the job in four days. Russia, with every advantage of scale, has spent four years failing even

to hold onto the initial results of its own opening offensive.[^]

Numbers do not lie, even when memory does

It bears repeating plainly, because the scale is genuinely difficult to grasp against the comparisons people actually know: Storm was a full-scale combined-arms offensive, air, artillery, armor, infantry, and special police, planned and executed by a state that had existed for less than four years, fighting under an arms embargo, against an adversary that had inherited the weapons of a much larger army. Operation Storm remains, on any honest reading of the numbers, the largest coordinated land operation carried out on the European continent since the fall of Berlin, larger in mobilized manpower than the Falklands campaign by an order of mag-

nitude, and comparable in scale, while dramatically more effective in its results, to the opening weeks of the largest war fought on the edge of Europe in the twenty-first century.

Taking everything into account, Operation Storm remains what it is: an unmatched military achievement, with a smaller, weaker, embargoed, internationally isolated country generating and executing the largest coordinated land operation Europe had seen since the fall of Berlin, outmobilizing the Falklands task force fifteen times over and matching the force Russia threw at Ukraine, all while achieving in four days what Moscow has still not managed to consolidate after four years.

Thirty-one years later, that fact deserves to be known far beyond the borders of Croatia, the country that pulled it off.

US Launches Economic Offensive Against Iran, Bessent Warns Countries to Cut Tehran's Lifelines

The United States has launched a new economic offensive against Iran, expanding sanctions and warning third countries that they could face punitive measures if they continue to provide economic support to Tehran.

U.S. Treasury Secretary Scott Bessent announced Monday the launch of "Operation Economic Outcast," a campaign that the Trump administration describes as one of its most powerful financial efforts against Iran. The goal is to further isolate the Iranian economy and disrupt the financial networks that allow Tehran to generate revenue and

evade sanctions.

"Our goal is to cut off every economic resource that keeps this regime going," Bessent said, warning that Washington would target revenue streams it considers illicit.

According to the U.S. Treasury Department, the new measures target around 60 entities, individuals and vessels linked to Iran. The campaign focuses particularly on digital assets, technology, gold, aviation and maritime transportation.

Bessent said President Donald Trump was holding calls with world leaders and would ask them to end economic activities

with Iran that Washington considers unacceptable.

"We do not have infinite patience," Bessent warned.

He said any country continuing to support Iran should be prepared for U.S. sanctions. Tehran, he argued, now faces a choice between "severe global isolation" and a path toward reintegration into the global economy.

Economic pressure instead of a new military offensive

The new campaign comes nearly six months into the U.S.-Israeli war with Iran, as negotiations aimed at ending the conflict have failed to produce a lasting agreement.

The Trump administration argues that maximum economic pressure could force Tehran to make concessions while reducing the need for a renewed large-scale military operation. Bessent has suggested that total financial isolation could make further military action less necessary.

At the center of the crisis is also the Strait of Hormuz, one of the world's most important energy corridors. Before the war, roughly 20% of global oil shipments passed through the strait. Disruptions to shipping have affected energy markets and kept oil and gas prices elevated.

China faces growing U.S. pressure

One of the most sensitive issues is China's economic relationship with Iran. China is the largest buyer of Iranian oil, and Washington has warned that countries continuing to do business with Tehran could face secondary sanctions.

Bessent said it would be in China's interest to help reopen the Strait of Hormuz fully and bring energy prices down.

Beijing, however, has rejected the U.S. pressure, arguing that sanctions and unilateral measures do not help resolve disputes and only increase tensions. China has called for a return to dialogue and a political solution.

The issue is likely to gain further importance ahead of a planned meeting between Donald Trump and Chinese President Xi Jinping in Washington.

Can sanctions force Iran to give in? The effectiveness of the new economic offensive remains uncertain.

Iran has lived under U.S. sanctions for nearly five decades and

WASHINGTON TARGETS IRAN'S ECONOMY

-
 • US plans **tougher** sanctions and financial measures
-
 • Bessent said Washington will use its **full legal and administrative powers**
-
 • **Objective:** isolate Tehran economically and restrict revenue flows

“Iran has lived under U.S. sanctions for nearly five decades and has developed alternative networks for trade and financing. Analysts warn that intensified economic pressure could further weaken the Iranian economy, but it does not necessarily guarantee political change in Tehran.”

has developed alternative networks for trade and financing. Analysts warn that intensified economic pressure could further weaken the Iranian economy, but it does not necessarily guarantee political change in Tehran. Economist Mehdi Ghodsi has argued that Iran's government may continue to resist the pressure even as the economic and human costs of the conflict in-

crease.

The U.S.-Iran confrontation is therefore entering a new phase: from military strikes and battlefield pressure to a struggle over Tehran's financial lifelines. The outcome will depend not only on Washington's ability to close Iran's economic channels, but also on whether China, India and other countries are willing to comply with U.S. pressure.

IMPRESSUM ARGUMENTUM

Revistë gjeopolitike | Geopolitical Magazine

Botues | Publisher:

Argumentum Sh.p.k.

Kryeredaktore | Editor-in-Chief:

Marjana Doda

Grafika & Layout | Graphic Design:

Indrit Isufi

Website:

www.Argumentum.al

© 2026 Argumentum

© 2026 Argumentum. Të gjitha të drejtat e rezervuara.
Revista "Argumentum" nuk mund të riprodhohet
në asnjë formë pa lejen me shkrim të botuesit.

Adresa: Njësia bashkiake nr. 5, Rruga "Abdyl Frasheri", Ndërtesa 8, Tiranë, Shqipëri

Tel: +355 (0) 68 82 01 720

**Email: redaksia.argumentum@gmail.com,
info@argumentum.al**

NUIS/NIPT: L91415033Q

Twiter : [Argumentum_al](#)

Facebook: [argumentum.al](#)

Instagram: [argumentumnews](#)

© Argumentum. All rights reserved